

Motiiivi

LUE MYÖS

Ihminen
ei ole
yöeläin

2 • 2013 JHL – Julkisten ja hyvinvointialojen liitto

RUOTSIN KOKEMUKSET

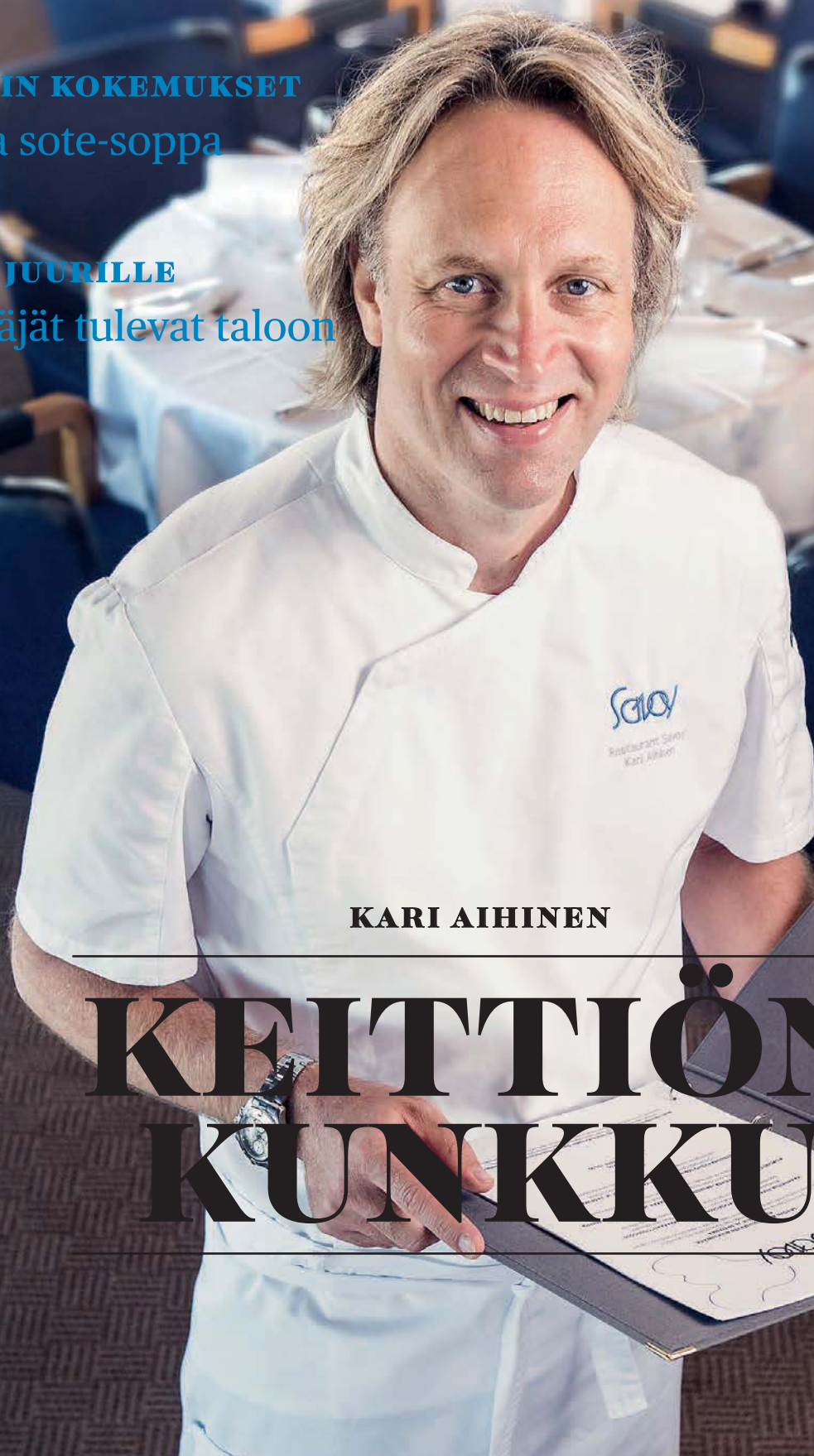
Sekava sote-soppa

PALUU JUURILLE

Järjestäjät tulevat taloon

Uusi
kolumnisti
Mari Mörö

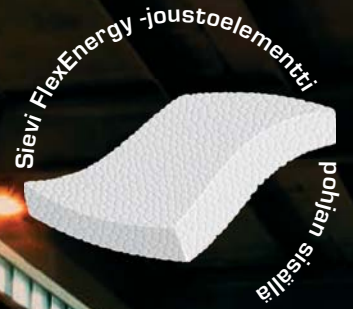
Puusepäästä
arkistonhoitajaksi

KARI AIHINEN

**KEITTIÖN
KUNKKU**

FLEX ENERGY

UUTUUS

Racer

Työmukavuuden uusi aika.

Racer on rento ja sporttinen. Se on kevyt ja täydellisesti jalkaan sopiva. Sen materiaalit hengittävät ja pitävät jalkasi kuivana koko päivän. Kengässä on uskomaton pito ActionPro -kaksikerrospohjan ansiosta. Ja mikä parasta – sen sisäpohjassa on uusi Sievi FlexEnergy* -joustoelementti, jonka tuomaa mukavuutta ei ole turvajalkineissa ennen nähty!

* Sievi FlexEnergy -joustoelementti on valmistettu Infinergy®:stä, joka on BASF:n rekisteröimä tavaramerkki. Saat sen Racer Roller S3 ja Sievi Racer 1 S2 -turvajalkineisiin. Kaikki Racerit on tehty Suomessa

Racer Roller S3

Sievi Racer 1 S2

GT Racer S3

Pohjois-Euroopan suurin jalkinevalmistaja
Sievin Jalkine Oy • Korhosenkatu 24,
85310 Sievi As. • Puh. (08) 488 11
info@sievi.com • sievi.com

08

JHL:läinen Päivi Lehtonen on saattanut satoja potilaita viimeiselle matkalle.

SISÄLTÖ

20

Yksjärvien avioliittoa pidettiin 36 vuotta sitten epäpyhänä.

34

Näin työntekijän loma-oikeus kertyy.

46

Ei myytävänä -kansalaisaloite eteni eduskuntaan.

– Kuolemaan ei ole parannuskeinoa, mutta saattohoidossa voi valmistautua lähtöön levollisin mielin ja ilman kipuja.

PÅ SVENSKA

26

Mångsidighet ger jobbet guldkant

45

Nytt liv åt gamla trotjänare

48

Betjäning på båda inhemska

SISÄLTÖ

08

Motiivi seurasi saattohoitaja Päivi Lehtosen työpäivää.

14

Järjestäjät auttavat työntekijöitä ratkomaan itse omia ongelmia.

18

Moniammatillisille opintopäiville osallistui yli 130 jäsentä.

22

Vuorotyö sisältää terveyshaittoja eikä sovi kaikille.

26

Ekenäs simhalls kundkrets består av allt från småbarn till seniorer.

28

Kari Aihinen piilottaa puhelimet yhteisen aterian ajaksi.

36

Arkistonhoitajan työpäivään mahtuu 4 000 askelta.

44

Lähes puolet työsuhteidoista sovitaan ennen oikeuskäsittelyä.

47

Kelpaako lähihoitaja enää tulevaisuudessa päiväkotiin?

PALSTAT

25 Raati

36 Minä numeroina

44 Laki

47 Kysy ihmeessä

50 Kolumni

SOTE-AMMATTILAINEN, LUE AINAKIN NÄMÄ:

NIUKASTI HOITAVIA KÄSIÄ

Suomessa vanhusten hoidon henkilöstömitoitus on Pohjoismaiden tiukin. Siksi työntekijät uupuvat ja vaihtavat alaa. **Sivu 6**

LAATUA VIIME HETKIIN

DiaVireen saattohoitokodissa Porissa on lämmin ja potilaita arvostava ilmapiiri. Se käy malliksi muillekin! **Sivu 8**

EI MALLIA RUOTSISTA

Ruotsissa terveydenhuollon markkinaehtoistaminen on merkinnyt laadun heikentämistä ja terveyserojen kasvua. **Sivu 38**

200
tuhatta
jäsentä

Äänestämällä on väliä

SIPILÄN HALLITUS piti viimeisen kehysriihensä. Lahjaksi tuleviin eduskuntavaaleihin hallitus tarjoili lisää työelämän epävarmuutta. Nykyinen hallituskausi on ollut pelkkää työntekijöiden sivaltamista. Kehysriihessä helpotettiin henkilöperusteista irtisanomista ja työsuhteiden perusteettomia määräaikaistuksia. Aiemmin hallitus on lisännyt pitkäaikaistyöttömien määrää aikoja, lyhentänyt irtisanotun työntekijän takaisinottovelvoitetta ja pidentänyt koeaikaa.

Ihmetystä herättää, miten hallitus voi polkea kansalaisten ja työntekijöiden perusoikeuksia. Voisi olettaa, että perustuslaki on pyhä. Sen 6 § säätelee yhden-

vertaisuudesta. Sen mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielin, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Vaikka ikä on suojeltu syrjinnältä, maan hallitus kävelee röyhkeästi suojan yli. Ay-liike ei voi hyväksyä, että ihmisarvo on kaupan.

Hallituksen toimet koventavat ilmapääriä. Kaikilla on muistissa aktiivimalli, jolla leikataan työttömien toimeentuloa. Mikään ei auta ansioturvan leikkaantumiseen, jollei työtä ole tehty. On muistettava, että kaikilla ei ole mahdollisuutta saada töitä. Leimaaminen laiskaksi saa voimaan huonosti ja sairastumaan. Oletan, ettei hallitus kuitenkaan haluaisi tätä.

On hämmästyttävää, miten hallitus lyö päätään seinään. Ay-liikettä ei haluta mukaan kehittämään työmarkkinoita, työelämää tai toimeentuloturva, vaikka yhteistyöllä syntyisi rakentavaa ja pitkäkestoista uudistamista. Hallitus on valinnut riitelyn tien. Senaatintorin Ääni työttömälle -tapahtuma saanee jatkoa, otteet kovenevat entisestään puolin ja toisin. On epäilua, että jo annetut kiky-joustot eivät riitä. Missään poliittisessa pelissä ei suositella toisen osapuolen nöyryyttämistä. Peliteorian opit eivät nauti hallituksen kunnioitusta. Kyykytys jatkuu.

Nyt on aika miettiä, miten ensi kevään eduskuntavaalit muutetaan voitoksi. On tärkeää, että ay-väki tutustuu huolella eri puolueiden vaaliohjelmiin ja äänestää sen mukaan, miten puolue tukee työelämää. Jos haluamme voittaa, on tärkeää, että teemat ratkaisevat valintamme. Jos äänestää protestiksi sellaisia puolueita, jotka eivät tue työntekijöitä, ovat seuraukset nykyisenkaltaisia. Susi on aina susi - lampaan vaatteissakin.

Päivi Niemi-Laine, puheenjohtaja

100
työ- ja
virkaehto-
sopimusta

JHL:N AMMATTIALAT

- Ravitsemis- ja puhtausalan ammattilaiset
- Kasvatuksen ja ohjauksen ammattilaiset
- Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset
- Tietotyön ja hallinnon ammattilaiset
- Tekniikan ja liikenteen ammattilaiset
- Turvallisuuden ammattilaiset

Vanhushoito ahtaalla

Vanhusten laitoshoidossa työskentelevien hoitajien määrä suhteessa hoidettavien määrään on Suomessa tuntuvasti pienempi kuin muissa Pohjoismaissa. Suomessa yhtä työntekijää kohden on keskimäärin 4,3 asiakasta, kun taas Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa työntekijällä on keskimäärin 2,6-3,4 vanhusta hoidettavanaan.

Tulos käy ilmi NordCare-tutkimuksesta, joka tuotti ensi kertaa vertailukelpoista tietoa vanhusten hoito- ja hoivatyöstä neljässä Pohjoismaassa vuosina 2005-2015. Tutkimuksen seurantavaiheen loppuraportti julkaistiin maaliskuussa.

Myös vanhusten kotihoidossa joudutaan Suomessa venymään, koska asiakasmäärät ovat jokaisessa työvuorossa nousseet merkittävästi kymmenen viime vuoden aikana. Tutkimuksen mukaan se on johtanut hoitajien työpaineen nousuun Pohjoismaiden korkeimmalle tasolle.

Myös asiakasväkivallan ja sen uhkan todettiin lisääntyneen Suomessa huomattavasti tutkimushankkeen aikana. Osasyynä siihen on todennäköisesti henkilöstömitoituksen riittämättömyys verrattuna muihin Pohjoismaihin.

LISÄTIETOA Hoivatyö muutoksessa: suomalainen vanhustyö pohjoismaisessa vertailussa – tutkimuksesta <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/57183>

Kunnissa on tarjolla noin 45 000 kesätyöpaikkaa nuorille. Kotikuntasi tai kuntarekry.fi auttavat!

Ohjaajista ylitarjontaa?

Tuoreimman ammattibarometrin mukaan valtakunnallisiksi työvoimapula-ammateiksi määritellään 40 ammattia. Vuosi sitten niitä oli 24.

Eniten on pulaa rakennusalan työnohtajista sekä konetekniikan asiantuntijoista ja sähkö- ja automaatio-insinööreistä ja -asentajista. Myös sosiaali- ja terveydenhoidon ammateissa on edelleen työvoimapulaa, mutta enää ne eivät korostu pula-ammattien kärjessä kuten ennen.

Ylitarjontaa on noin 30 ammatissa, eniten yleishteereistä. Uusina ammatteina ylitarjonnan top 15 -listalle ovat nousseet koulunkäynninohjaajat. Se on yksi yleisimpiä nimikkeitä JHL:n jäsenistössä.

Keskieläke nousi noin 20 euroa

Suomalaisten keskimääräinen kokonaiseläke oli viime vuonna 1 656 euroa kuukaudessa. Se on runsaat 20 euroa enemmän kuin vuonna 2016.

Miesten keskieläke oli 1 874 euroa kuussa. Naisten keskimääräinen eläke oli noin viidennes vähemmän, eli 1 476 euroa. Vain Utsjoella naisille maksettiin keskimäärin suurempia eläkkeitä kuin miehille.

Korkeimmat eläkkeet olivat Uudellamaalla (1 969 e) ja pienimmät Etelä-Pohjanmaan maakunnassa (1 427 e). Kunnista korkeinta keskieläkettä nautittiin Kauniaisissa (3 015 e)

Tiedot kuvaavat vuoden 2017 lopun tilannetta ja perustuvat Eläketurvakeskuksen ja Kelan yhteistilastoon.

1 656 e

oli suomalaisten keskimääräinen kuukausieläke vuonna 2017.

7 %

sai eläkettä enemmän kuin 3 000 euroa kuukaudessa.

2/5

ansaitsi eläkettä vähemmän kuin 1 250 euroa kuukaudessa.

Malli ei aktivoi työttömiä

Vuoden alusta voimaan tullut aktiivimalli ei ole kohentanut merkittävästi JHL:n työttömyyskassaan kuuluvien työllisyyttä. JHL:n työttömistä jäsenistä aktiivisuusehto täyttyi alkuvuonna 2018 vain 40 prosentilla, eli 6 480 työttömällä. Noin 9 600 työttömän aktiivisuusehto ei täyttynyt.

– Ei ole nähtävissä, että malli olisi ainakaan ensimmäisellä tarkastelujaksolla lisännyt työssä käyntiä. Se vaikuttaa enemmän päivärahaleikkurilta kuin kannustimelta, kassanjohtaja **Pasi Koskinen** toteaa.

Kassan maksamaa päivärahaa sai helmikuussa 2018 runsas 13 000 jäsentä. Heistä soviteltua päivärahaa maksettiin noin 3 600:lle.

Kelan tammi-maaliskuun tilastot kertovat, että noin puolelta Kelan maksamaa päivärahaa tai työmarkkinatukea saavalta leikataan etuuksia aktiivimallin mukaisesti.

Heikennyksiä ja parannuksia

Pääministeri **Juha Sipilän** (kesk) johtama hallitus teki huhtikuun alun kehysriihessä useita työelämään vaikuttavia päätöksiä.

Epävarmuutta lisääviin ja työntekijän suojaa heikentäviin voidaan laskea päätös helpottaa työntekijöiden yksilöperusteista tapahtuvaa irtisanomista pienissä, alle 20 henkilöä työllistävissä yrityksissä.

Lisäksi hallitus aikoo muuttaa työsuhteen lakia niin, että alle 30-vuotiaan kolme kuukautta työttömänä olleen voi palkata määräaikaiseen työsuhteeseen ilman erityisiä perusteita. Nykyisen lain lähtökohta on, että määräaikaaisuudelle pitää olla jokin perusteltu syy, esimerkiksi sijaisuus tai työn kausiluonteisuus.

Aktiivimalliin on tulossa parannuksia. Jatkossa esimerkiksi ammattiliittojen järjestämä koulutus täyttää aktiivisuuehdon ja estää työttömyysetuuden leikkaamisen.

Seela Sellasta tykättiin

Viime Motiivin (3/2018) ylivoimaisesti kiinnostavin juttu oli lukijoiden mielestä näyttelijä Seela Sellan haastattelu. Juttu oli otsikoitu ”Hillitty rokkimimmi”.

Jutussa Seela Sella, 81, muisteli lapsuuttaan ja kertoi pitkään jatkuneesta näyttämöurastaan, jolle ei vielä näy loppua.

Näin lukijat perustelivat: ”Aivan huikea näyttelijä!”, ”Seelasta paistaa elämäkokemus, ilmankos hän onkin niin inhimillinen ja rohkea” ja ”Siinä on henkilö, jonka mielestä elämästä ei voi jäädä eläkkeelle, jaksaa painaa!”.

Arpaonni suosi seuraavia: Juhani Mäki-Teppo, Nurmo, Sirkka Hokkanen, Vuojalahti ja Hanne Erlin, Turku.

Anna palautetta tästä numerosta 14.5. mennessä: motiivilehti.fi/palaute

SATUMAINEN KEVÄTLOMA KYLPYLÄSSÄ

Perheloma 1 vrk

alk. **135€**

(2 aik. + 1-3 alle 15v lasta)

sis. majoituksen lisäksi runsaat aamiaiset noutopöydästä elämyskylpylän sekä kuntosalin käyttöön

Laatuaikaa kahdelle 2 vrk

alk. **225€**

sis. majoituksen lisäksi runsaat aamiaiset noutopöydästä, elämyskylpylän sekä kuntosalin käyttöön ja duokylvyn.

Tarjous koskee vain uusia varauksia ja on voimassa 3.6.2018 asti. Hoitovaraukset puhelimitse 030 608 40.

VARAUKSET
myyntipalvelusta
puh. 030 608 40,
myynti@paivakumpu.fi tai
netistä koodilla **MOT4**.

KYLPYLÄ HOTELLI
Päiväkumpu

Ylhäentie 1, 09120 Karjalohja
puh. 030 608 40
myynti@paivakumpu.fi
www.paivakumpu.fi

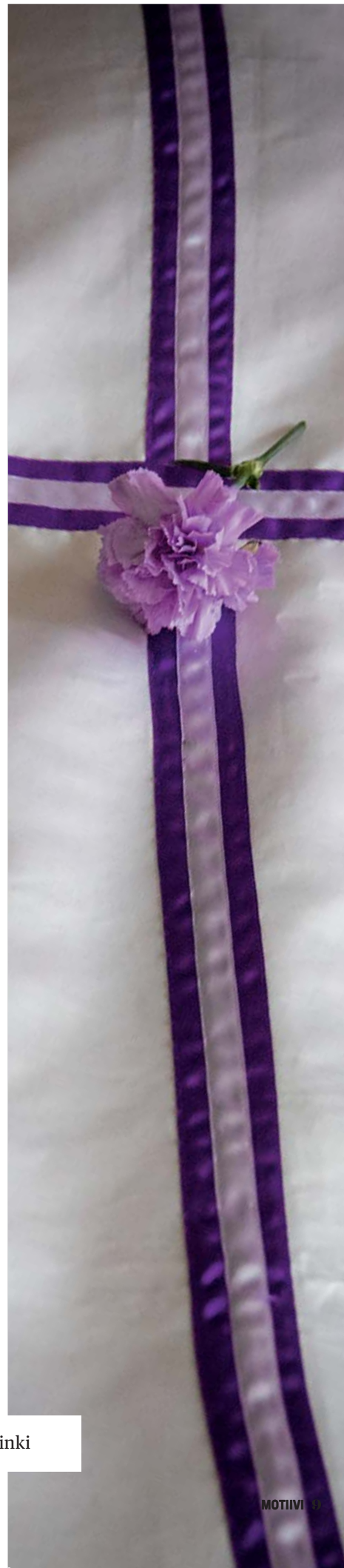

Viimeiselle matkalle

JHL:läinen Päivi Lehtonen työskentelee Länsi-Suomen diakonialaitoksen saattokodissa Porissa. Siellä kuolema ei tule kenellekään yllätyksenä.

teksti Ulla Puustinen kuvat Miikka Kiminki

EMPATIA JA TILANNEHERKKYYS ovat valttia saattohoitajan työssä. Tätä mieltä on perushoitaja Päivi Lehtonen. Huolenpidon kohteena Veikko Vallinen.

On tavallinen aamu Länsi-Suomen Diakonialaitoksen saattohoitokodissa Porissa: edellisenä päivänä on kuollut potilas, ja yölläkin on mennyt yksi.

- Joinain päivinä saattaa kuolla jopa kolme potilasta. Kuolemaan ei totu, mutta kuoleman hyväksymiseen kasvaa. Vaikeinta se on silloin, kun kyseessä on nuori äiti tai isä, jolla on pienet lapset. Niitä hyvästijättöjä hoitajtkin seuraavat palakurkussa, myöntää perushoitaja **Päivi Lehtonen**.

Mutta enimmäkseen saattohoitokodissa nauretaan ja laskeetaan leikkiä - niin kuin joiain viikkoja hoidettavana olleella **Veikko Vallisella** on tapana.

- Syntynyt 1934 Ahlaisissa, rippikoulun käynyt ja nauttii kansalaisluottamusta, hän esittäytyy ja puristaa lujaa kädestä.

Vallinen on omassa huoneessaan kuin kotonaan ja kertoo saavansa lähes ruhtinaallista palvelua.

- Peti nousee ja laskee, kun napista painaa. Ei ole kipuja, ruoka kannetaan eteen monta kertaa päivässä, ja tupaa on täynnä iloisia ihmisiä. Jos ei näissä oloissa viihdy, vika on äijässä.

Tänään Vallisella on aivan erityinen ilonaihe, sillä hän on päässyt Päivi Lehtosen avustamana saunaan.

Vaativan hoidon yksikkö

Päivi Lehtonen valmistui perushoitajaksi vuonna 1986. Hän työskenteli muutaman vuoden kotikuntansa Ulvilan terveyskeskuksessa ja vanhainkodissa ennen kuin siirtyi Länsi-Suomen Diakonialaitoksen palvelukseen Poriin.

- Olen viihtynyt valtavan hyvin. Täällä ei tarvitse esittää mitään, vaan saa olla oma itsensä. Jossain paikassa on tärkeää pitäytyä työroolissa, mutta saattohoidossa se voisi olla rasite.

Kun Lehtonen aloitti, oli laitoksen nimi Sotainvalidien sairaskoti ja kuntoutuskeskus. Sotainvalidien ja -veteraanien vähentyessä nimi on vaihtunut Kuntoutuskoti DiaVireeksi ja

asiakaskunta laajentunut muihin kuntoutettaviin sekä saattohoidettaviin.

- Olen sellainen liikkuva resurssi. Työskentelen enimmäkseen saattohoitokodissa mutta tarvittaessa teen vuoroja myös DiaVireen kuntoutuspuolella, Lehtonen kertoo.

Saattohoitopaikkoja on 6-10, ja potilaita vuosittain 150.

- Me vastaamme Satakunnan sairaanhoitopiirin ja Porin kaupungin perusturvan meille lähettämien potilaiden vaativasta saattohoidosta. Lisäksi yksikkö toimii palliatiiviseen hoitoon erikoistuvien lääkärien koulutuspaikkana, kertoo yksikönjohtaja **Sanna-Mari Pudas-Tähkä**.

Palliatiivinen tarkoittaa oikeen mukaista hoitoa, kun parantavaa hoitoa ei enää ole. Tällöin keskeistä on kivun ja muiden oireiden lievittäminen sekä kuolemaan valmistautuvien potilaiden psyykkisistä, sosiaalisista ja hengellisistä tarpeista huolehtiminen.

Tulevaisuus vaakalaudalla

Saattohoitoyksikön henkilökuntaan kuuluu sairaanhoitajia, perus- ja lähihoitajia, laitoshuoltajia ja sosiaaliohjaaja sekä tarvittaessa fysioterapeutti, toimintaterapeutti, psykologi ja pappi. Lisäksi yksikössä on lääkäri, johon saa yhteyden vuorokauden ympäri.

- Usein meille tullaan ensin seitsemän vuorokauden palliatiiviselle jaksolle. Toisinaan se muuttuu kesken jakson saattohoidoksi. Tai sitten pyydämme jakson jälkeen potilaan kotikunnalta maksusitoumuksen saattohoitoon, mikäli arvioimme hänen hyötyvän siitä, kertoo Pudas-Tähkä.

Juuri tästä kenkä puristaa, sillä kaikki kunnat eivät halua kustantaa asukkaidensa viimeisiä elinpäiviä tai -viikkoja saattohoitoyksikössä.

- Se on todella ikävää, sillä kaikissa kunnissa ei ole valmiutta vaatimaan kotisaattohoitoon, ja siksi potilaat joudutaan sijoittamaan terveyskeskusten täysille vuodeosastoille.

SAATTOHOIDOSSA ON HUOLEHDITTAVA kivun, pahoinvoinnin ja muiden oireiden lievityksestä. Tarvittaessa käytössä on myös ohjelmoitava PCA-kipupumppu (alakuva).

–Kuolemaan ei totu, mutta sen hyväksymiseen kasvaa.

Pahimmassa tapauksessa he kuormittavat erikoissairaanhoitoa, koska perusterveydenhuollossa ei ole riittävästi osaamista vaativien saattohoitopotilaiden hoitoon, pahoittelee Pudas-Tähkä.

Tilanne on kriittinen myös Diakonialaitoksen saattohoitoyksikön kannalta. Mikäli kunnat eivät lisää palvelujen käyttöä, se saattaa joutua lopettamaan saattohoitoyksikön tai ainakin supistamaan paikkamäärää.

Potilaan toiveiden mukaan

Saattohoito räätälöidään kutakin potilasta varten.

- Monessa hoitopaikassa on kunnia-asia, että kaikki potilaat hoidetaan samalla tavalla. Meillä jokaista hoidetaan eri tavalla - kunkin omien toiveiden, tarpeiden ja voimavarojen mukaan. Hoito ei ole koskaan samanlaista, mutta kuitenkin yhtä hyvää, sanoo Päivi Lehtonen.

Jokainen potilas saa nukkua niin pitkään kuin haluaa. Aamiaiseksi voi valita lempipuuroa tai muuta mieleistä syötävää, myös lounailla ja päivällisillä pyritään huomioimaan potilaiden makumieltymykset.

- Koska potilaan kunto saattaa heikentyä nopeasti, olemme aistit herkinä ja poikkeamme usein potilashuoneissa kysymässä, onko kipuja, tai varmistamassa, että hengitys kulkee.

Hoidettavan läheiset saavat tulla ja mennä mielensä mukaan ja halutessaan yöpyä potilashuoneissa. Myös lemmikit ovat tervetulleita yksikköön.

Mitä on hyvä saattohoito?

Kunpa saisi kuolla läheisten keskellä ja ilman kipuja, sovussa itsen ja muun maailman kanssa. Tämä on monen toive. Hyvässä saattohoidossa potilaan toiveet otetaan huomioon ja hoito räätälöidään yksilöllisesti.

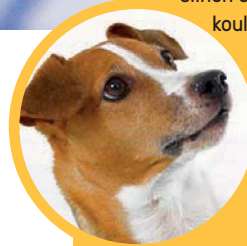
Toimiva hoitosuhde

Onnistunut saattohoito perustuu hoitajan ja hoidettavan keskinäiseen luottamukseen. Kun potilas voi luottaa, että hänestä pidetään huolta, hän kokee olonsa turvalliseksi.

Riittävä kivunlievitys

Useimmiten kuolevan potilaan kivut ja muut oireet voidaan poistaa tai ainakin niitä voidaan lievittää. Kaikissa terveyskeskuksissa ja sairaaloissa siihen ei ole kuitenkaan välineitä eikä koulutettua henkilöstöä.

Läheisten läsnäolo

Saattohoidossa läheisten läsnäolo on sallittua ja hyvin suotavaa. Useimmiten potilaan luona voi viettää rajattomasti aikaa ja osallistua tämän hoitoon. Myös lemmikit ovat tervetulleita.

Toiveet huomioon

Huolenpitoon kuuluu potilaan toiveiden kuuleminen. Yksi haluaa päiväkahvin kanssa korvapuustin, toinen iltateen oheen viskipaukun.

Rauhallinen miljöö

Oma huone takaa yksityisyyden elämän viimeisinä hetkinä. Myös luonto ja kaunis miljöö rauhoittavat.

Psyykinen tuki

Hyvässä saattohoidossa on tarjolla psyykkistä tukea. Jotkut saavat lohtua uskonnosta, toiset hyötyvät keskustelusta psykologin tai muiden ammattilaisten kanssa.

– Joinain hetkinä mietin, onko kaikella tarkoitus?

Lisäksi saattohoitoon kuuluu omaisten ja muiden läheisten tukeminen.

- Hyvin toteutettu saattohoito nopeuttaa tutkitusti surusta ja menetyksestä toipumista. Jos taas omaisen viimeiset hetket ovat olleet hyvin ahdistavia, se voi traumatisoida pitkäksi aikaa, Pudas-Tähkä tietää.

Huolenpito ei pääty potilaan kuolemaan, vaan senkin jälkeen omaiset voivat antaa palautetta ja arvioida saattohoidon onnistumista.

Raskaus on myös rikkaus

”Kiitos kun katsoit minua silmiin.” Näin eräs potilas totesi häntä hoitaneelle Päivi Lehtoselle.

- Naisella oli pitkälle edennyt suun alueen syöpä, ja kasvain oli tullut ihon läpi ja runnellut kasvot. Hänellä oli maski suojana, ja siksi ihmiset välttivät katsekontaktia. Täällä hän koki olevansa ihminen.

Ulkopuolisen silmin saattohoitajan työ vaikuttaa psyykkisesti kuormittavalta, mutta Päivi Lehtosen mielestä työn raskaus on myös sen rikkaus.

- Eteen on tullut monenlaisia elämäntilanteita, joissa olen saanut olla mukana. Harvassa työssä se on samalla lailla mahdollista.

Tosin joitain työpäiviä hänkin vaihtaisi pois.

- Kun hoidettavana on pienten lasten vanhempi, jään miettimään, onko kaikella tarkoitus. Silloin olen taipuvainen ajattelemaan, ettei ihan kaikella ole.

Säännöllinen työnohjaus ja työyhteisön tuki ovat saattohoitotyössä jaksamisen kannalta tärkeitä.

- On lohdullista, että kaikkea ei tarvitse kantaa yksin. Eikä kaikkea tarvitse tietää, vaan aina voi kysyä työkaverilta tai lääkäriltä. Mottoni on, että olen ikuinen tetteläinen, työelämään tutustuja. Silloin on lupa mokata ja pyytää sitten anteeksi, Lehtonen nauraa. □

AMMATTINA Saattohoitaja

SAATTOHOITOA SAA
noin 3 000 potilasta/v

MITKÄ POTILASRYHMÄT
parantumattomasti sairaut

SAATTOHOIDON ONGELMA
vaihteleva taso ja saatavuus

KUSTANNUS
noin 300–650 e/vrk

FAKTA ALASTA

Saattohoito on osa palliatiivista, eli oireen mukaista hoitoa. Se ajoittuu potilaan viimeisille elinviikoille ja -päiville.

Palliatiivista hoitoa tarvitsee Suomessa noin 30 000 potilasta vuosittain.

Tärkeimmät potilasryhmät ovat pitkälle edennyttä syöpää, muisti- ja muita neurologisia sairauksia sekä sydän-, keuhko- ja muita sisäelintautteja sairastavat.

Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon taso vaihtelee kunnasta ja sairaanhoitopiiristä sekä hoitoyksiköstä toiseen. Kansainvälisen vertailun mukaan parasta saattohoitoa tarjotaan Britanniassa, Suomi on vasta sijalla 20.

Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän tuoreen suosituksen mukaan palliatiivista ja saattohoitoa tulisi saada kattavasti ja yhdenvertaisesti koko maassa. Myös kotisaattohoitoa tulisi lisätä ja kehittää.

Saattohoitoa toteuttavat lähi- ja sairaanhoitajat. Perusopinnojen lisäksi he tarvitsevat saattohoitokoulutusta, joka antaa valmiuksia kuolevien ja näiden omaisten kohtaamiseen ja vahvistaa taitoa ja identiteettiä saattohoidon ammattilaisena. Lisä- ja täydennyskoulutusta tarjoavat muun muassa ammattikorkeakoulut.

TaskuTurva – vakuutusturva aina mukanasasi

UUSI
TaskuTurva-
sovellus nyt
ladattavissa!

Kun lähdet matkalle, pakkaa Turva mukaan.
Ammattiliittosi tarjoama vakuutusturva ja reissujasi turvaava
matkavakuutuskortti kulkevat mukanasasi uuden TaskuTurva-sovelluksen avulla.
Hyvää matkaa!

Lataa ilmainen TaskuTurva-sovellus Google Play Kaupasta tai App Storesta.
Lue lisää osoitteesta turva.fi/taskuturva

Ay-liikkeen viestinviejät

Järjestämistyö palauttaa ay-liikkeen juurilleen eli työpaikoille, kun työyhteisöjä autetaan tarttumaan omiin ongelmiinsa. Parhaimmillaan järjestäytyneessä työyhteisössä organisaatio korjaa itse itsensä.

teksti Heidi Hänninen kuvat Saija Heinonen

JHL:n uudet järjestäjät aloittivat työnsä helmikuussa yhteisellä viikolla keskustelutoiminnassa.

Järjestäminen on ehdottomasti sellainen työmuoto, jota kaikkien liittojen tulisi tehdä. Järjestämisen avulla liitto palautetaan alkujuurilleen eli työpaikoille, jolloin myös liiton merkitys tulee jäsenille selkeämmäksi ja tärkeämmäksi, toteaa **Sini Horttanainen**, joka helmikuun puolivälissä aloitti yhtenä yhdeksästä JHL:n palkkaamasta järjestäjistä.

Uusien järjestäjien tarkoituksena on jalkautua kahden seuraavan vuoden aikana työpaikoille ja auttaa työntekijöitä hoitamaan oman työpaikan kysymyksiä itse. Työn sivutuloksena on toivottavasti myös joukko uusia jäseniä, liittoaktiiveja sekä järjestäytyneitä työpaikkoja.

Arto Tschokkinen on työskennellyt kolme vuotta Metalliliitossa järjestäjänä. Tänä aikana hän on ehtinyt käydä noin 500 järjestämiskeskustelua eli ”yks-ykköstä”, kuten järjestämissä näitä henkilökohtaisia keskusteluja kutsutaan. Nyt edessä on vastaava urakka JHL:läisellä kentällä.

- Metalliliitossa jäsenistä 80 prosenttia oli miehiä ja 20 naisia, nyt tilanne on päinvastoin. Oletan silti, että itse työ on samanlaista. Odotan, että pääsen luomaan hyviä keskusteluja ihmisten kanssa ja parantamaan sitä kautta työpaikkojen tilanteita. Uskon, että ihmiset haluavat olla mukana vaikuttamassa oman työpaikkansa asioihin, kunhan heille tarjotaan siihen välineitä, Tschokkinen pohtii.

Paluu kansanliikkeen juurille

JHL:n järjestämiskoordinaattorin **Mikko Siljanderin** mukaan järjestämistyön lähtökohtana on usko kollektiivisen edunvalvonnan voimaan.

- Tähän asti yksi isoista ongelmistamme on ollut se, että jäsenet ovat odottaneet liiton työntekijöiden hoitavan kaikki työpaikkojen asiat. Olemme etäännyneet siitä, mikä liiton luonne kansanliikkeenä on ollut. Järjestämissajatus palauttaa meidät demokratian peruslähteille.

Järjestäjän työ alkaa suunnittelusta. Hän soittaa työpaikoille, sopii tapaamisia ja käy kahdenkeskisiä keskusteluja. Keskustelujen aikana kartoitetaan työpaikan tilannetta ja etsitään sellaisia yhteisiä asioita, jotka vaivaavat isoa osaa työntekijöitä. Kun järjestäjä on kohdannut riittävän suuren joukon työntekijöitä, organisoi hän koolle niin sanotun ”me olemme liitto” eli MOL-tilaisuuden, jossa ryhdytään viemään yhteisiä asioita eteenpäin. Samalla pyritään löytämään sellaiset työpaikan johtohahmot, joiden johdolla asia hoidetaan kuntoon.

- On tärkeää muistaa, että työntekijät tekevät kaikki päätökset aina itse. Me autamme heitä nostamaan vaikeita kysymyksiä esiin ja tarjoamme välineitä vaihtoehtoisten ratkaisujen löytämiseen, mutta emme ratkaise tilannetta. Järjestämistyön tarkoituksena on opettaa jäsenet hoitamaan ongelmansa itse, koska vain siten saadaan paras ja kestävin ratkaisu, Siljander toteaa.

JÄRJESTÄMISKOORDINAATTORI
Mikko Siljander ja aluetoimitsija
Ossi-Pekka Ollikainen paljastivat
järjestämistyön saloja.

SINI HORTTANAINEN (VAS.) ja Virpi Matikainen harjoittelivat yks-ykkös-keskustelun käymistä.

Järjestämistyön lähtökohta on, että jäsenet ymmärtävät olevansa liitto.

Jäsenet ovat liitto

Tuore järjestäjä **Sanna Pihakivi** kertoo tehneensä järjestämistyötä aiemmassa luottamusmiehen roolissa jo ennen kuin oli edes kuullut koko työmuodosta. Nämä kokemukset innostivat häntä hakemaan pestiä JHL:n järjestäjäksi.

- Minusta järjestämistyön lähtökohtana on se, että jäsenet ymmärtävät olevansa liitto ja että liittona he pystyvät vaikuttamaan omiin asioihinsa, Pihakivi toteaa.

- Yhdessä tekeminen työpaikoilla on kaiken avain, Arto Tschokkinen vahvistaa.

Sini Horttanaisella on kolmikosta vähiten järjestämiskokemusta.

- Odotankin pääseväni kentälle kuulemaan, miten jäsenet voivat työpaikoillaan ja huomautko he omia vaikutusmahdollisuuksiaan. Julkisuudessa käydyin keskustelun valossa ihmiset näkevät usein oman asemansa työpaikoilla aika toivotomaksi ja heikoksi. Onkin hienoa päästä näyttämään, että vaikutusmahdollisuuksia on.

Myös Pihakivi lähtee innolla viemään tätä viestiä työpaikoille.

- Toivoa paremmasta on ihan varmasti. Tässä tuntee itsensä ilosanoman viejäksi ja matkasarnaajaksi: kyllä, teilläkin on mahdollisuus.

- Ay-liikkeen evankelistat, kuvaa myös Horttanainen.

Hän uskoo lisäksi, että järjestämistyö tulee autamaan paitsi työpaikkojen myös yhdistysten toimintaa.

- Tämä muuttaa myös perusaktiivien ja yhdistysten työtä. Tämä on se ratkaisu, jolla niidenkin toimintaan löytyy lisää iloa ja voimaa.

Jokaisella työpaikalla parannettavaa

Minkälaisiin ongelmiin järjestäjät uskovat sitten törmäävänsä työpaikoilla?

- Jokaisella työpaikalla on varmasti jotain parannettavaa. Kyse voi olla isoista tai pienistä asioista, esimerkiksi halutaan pitää viikkopalaveri. Yleensä asiat eivät liity työehtosopimukseen tai Suomen lakiin, vaan ne ovat pieniä juttuja ja asioita, joita ihmiset hakevat omasta työympäristöstään ja joita he haluavat parantaa. Paljolti on kyse työyhteisön omien pelisääntöjen hakemisesta, Tschokkinen pohtii.

Myöskään Sini Horttanainen ei usko, että tes-asiat tuottavat ongelmia.

- Monesti tes-asiat ovat sinänsä helppoja, koska niihin löytyy aina peruste työehtosopimuksista tai työsuojelulaista. Sen sijaan isoimmat kysymykset aiheutuvat sellaisista asioista, joihin ei ole olemassa kirjoitettuja vastauksia. Joskus asia voi tuntua ulkopuolisesta hyvinkin pieneltä, kuten esimerkiksi toisen kahvinkeitin hankinta, mutta

työyhteisölle sillä voi olla ratkaisevan suuri merkitys, hän sanoo ja jatkaa:

- Toki yksityisellä sosiaalipalvelualalla saattaa vastaan tulla paljon määräaikaisten ketjuttamista ja työvuorolista-asioita, mutta uskon, että useimmiten on kyse muista työyhteisölle tärkeistä asioista.

Sanna Pihakivi ei ole ihan yhtä optimistinen kuin Sini Horrtanainen ja Arto Tschokkinen.

- Pelkään, että yksityisen työnantajan puolella ei välttämättä noudateta edes tessiä ja törmätään vielä aika rankkoihin asioihin. Lisäksi luulen, että työssä-jaksaminen on yksi iso asia.

Teen itseni tarpeettomaksi

Ennen varsinaisen työn aloitusta JHL:n uudet järjestäjät saivat useiden päivien koulutuksen tehtävänsä.

- Harvassa työssä saa tällaista pakettia työn alkajaisiksi. Tätä perehdytystä voisi ajatella myös niin, että nyt meidät on järjestetty. Tästä on hyvä lähteä töihin, Arto Tschokkinen toteaa.

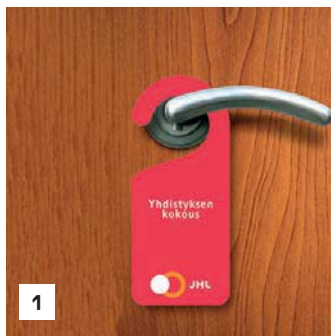
Koulutusjakson aikana on ehtinyt muodostua vahva verkosto, josta saa rankkaan työhön tukea ja uusia ideoita.

Entä milloin sitten järjestäjä voi sanoa tehneensä työnsä hyvin?

- Tämä työ on siinä mielessä harvinaista, että kun minua ei enää tarvita enkä saa kokouksissa puheen- vuoroa, olen onnistunut, Tschokkinen sanoo. □

Mitä järjestäytymisellä tavoitellaan?

Järjestämisessä keskeistä on suunnitelmallisuus, jota toteutetaan työpaikkakampanjoiden kautta. Olennaista on myös osallistaa ja sitouttaa jäseniä toimintaan ja hyödyntää yhteisvoiman mahdollisuuksia. Järjestämisellä on kolme selkeää tavoitetta.

1

3

1 Vahvistus

Vahvistetaan paikallista edunvalvontarakennetta eli saadaan työpaikkojen organisaatiot kuntoon. Jäsenet ottavat vastuun omasta edunvalvonnastaan.

2 Opetus ja ohjaus

Edistetään kykyä järjestää työntekijät liiton piiriin, koulutetaan ja ohjataan.

3 Järjestöllinen voima

Lisätään JHL:n järjestöllistä voimaa. Kasvatetaan liittoon liittyvien uusien jäsenten määrää ja houkutellessaan lisää liittoaktiiveja mukaan ammattiyhdistystoimintaan.

700 27

UUTTA JÄSENTÄ

Ensimmäisen vuonna järjestämishankkeella tavoitellaan 700 sellaista uutta jäsentä, jotka olisivat muutoin jääneet liittymättä liittoon.

YHDISTYSTÄ

Tämän vuoden aikana pyritään perehdyttämään 27 yhdistystä järjestämismenetelmiin. Näiden yhdistysten jäsenten työpaikoilla tehdään järjestämistoimia.

1

KOULUTUS

Varsinais-Suomen moniammatilliset opintopäivät

KENELLE

ravitsemis- ja puhtausalan, sosiaali- ja terveysalan sekä kasvatus- ja ohjausalan ammattilaiset

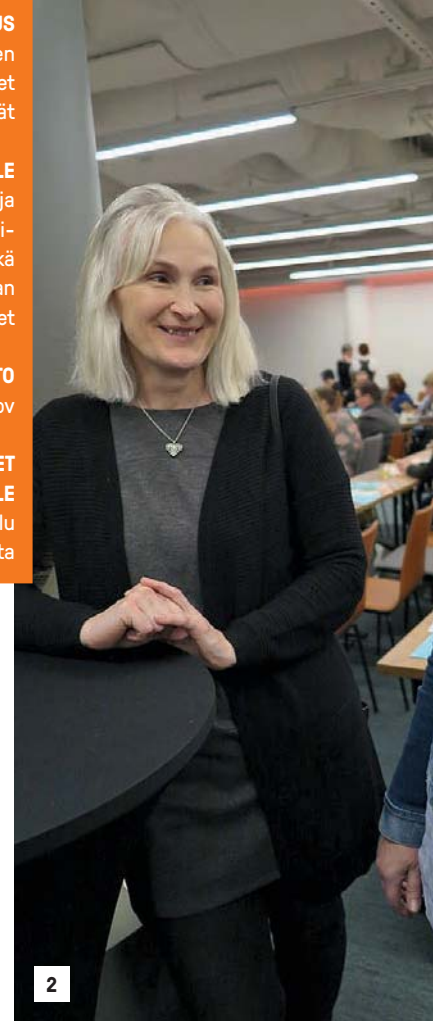
KESTO

2 pv

ILMOITTAUTUMISET

JHL-KURSSIELLE

Jäsenpalvelu
24h:n kautta

2

Eläköön erilaisuus!

Monikulttuurisuus puhutti JHL:n moniammatillisilla opintopäiväillä Turussa. Koolla oli yli 130 eri alojen osajaa Varsinais-Suomesta.

teksti ja kuvat Ulla Puustinen

Suomi on kansainvälistynyt, mutta edelleen maahanmuuttajataustaiselta saatetaan ensimmäiseksi kysyä, mistä tulet ja koska lähdet takaisin. Myös työyhteisöissä maahanmuuttaja törmää toisinaan ennakkoluuloihin.

- Voimme sietää vuosikausia esimiehen tai työ-kaverin asiattomuutta käytöstä, mutta kun ihonväriiltään hiukan erilainen tulee työyhteisöön, hän joutuu herkästi silmätikuksi. Siedämme epäasiallista kohtelua mutta emme erilaisuutta!

Tätä ihmetteli opintopäivien monikulttuurisuus-paneeliin kutsuttu **Heimo Nurmi**, joka työskentelee SPR:n Turun vastaanottokeskuksen apulaisjohtajana. Nurmen lisäksi paneeliin osallistuivat Turun kaupungin nuorisopalvelujen toiminnanjohtaja **Hasan Habib** ja Turun tulkkikeskuksessa työskentelevä **Edvina Hafizovic**. Kumpikin on JHL:n jäsen.

Bosniasta 90-luvulla Suomen muuttaneelta Hafizovicilta on silloin tällöin tivattu, koska lähdet takaisin.

- Olen asunut Suomessa yli puolet elämästäni. Juureni ovat muualla, mutta kotini on täällä. Ennakkoluulot eivät ole vieraita Habibillekaan, joka muutti 28 vuotta sitten Bangladeshistä.

- Etenkin siinä vaiheessa, kun etenin esimiestehtäviin, piti todistella omaa osaamista ja kokemusta ennen kuin sain suomalaisten luottamuksen.

Kolikolla on kaksi puolta. Niinpä Habib muistutti siitä, että toisesta maasta ja kulttuurista tulevan

on sopeuduttava uuden kotimaan tapoihin ja työ-kulttuuriin.

- Monen maahanmuuttajan ongelma on, että he elävät Suomessa vain maantieteellisesti mutta henkisesti entisessä kotimaassaan. He eivät halua oppia uuden kotimaan tapoja, vaan ylläpitävät ja harjoittavat vanhaa.

Esimiestyöllä iso merkitys

Heimo Nurmea ihmetytti myös se, että työpaikalla tehdään numero maahanmuuttajan uskonnosta.

- Eihän työpaikan kahvipöydässä kysytä suomalaiseltakaan ensimmäisenä, oletko luterilainen, ortodoksi vai ateisti. Moni suomalainen on maallistunut, mutta maahanmuuttajan uskonnosta saatetaan jautaa pitkään ja hartaasti.

Parempaan suuntaan on kuitenkin Nurmen mukaan menty. Samaa mieltä oli Habib.

- Esimiestyöllä on suuri vaikutus siihen, miten eri kansallisuuksia, uskontoja ja kulttuureja edustavien yhteistyö työpaikoilla sujuu. Esimiehen pitää varmistaa, että kaikkia kohdellaan tasaveroisesti ja että samat säännöt koskevat kaikkia, kaksikko sanoi.

Opintopäiville osallistuneen **Päivi Huhtalan** mielestä työyhteisöjä pitäisi myös valmentaa maahanmuuttajataustaisten tuloon työpaikalle.

- Haastan siihen työnantajat, sillä nyt asia on monilla työpaikoilla laiminlyöty.

1 Varsinais-Suomen moniammatillisten opintopäivien ohjelmaan kuului luentoja ja työpajoja lisäksi hyvät aamiaiset ja lounastarjoilut sekä illallisbuffet.

2 Salolaiset siivoustyönohjaajat Arja Haansalo (vas.) ja Mervi Nyberg osallistuivat JHL:n opintopäiville. Haansalolle kerta oli ensimmäinen.

3 Opintopäivät järjestettiin hotelli Scandic Juliassa, joka sijaitsee Turun keskustassa lähellä tuomiokirkkoa.

4 Hasan Habib (vas.) ja Heimo Nurmi puhuivat kulttuurieroista ja niistä johtuvista yhteenlöymäyksistä työpaikoilla. Habib toimii toiminnanjohtajana Turun kaupungin nuorisopalveluissa ja Nurmi on SPR:n Turun vastaanottokeskuksen apulaisjohtaja.

Ei riitoja vaan väärinkäsityksiä

Salon kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteissä työskentelee kantasuomalaisten laitoshuoltajien rinnalla venäläis- ja virolaistaustaisia.

- Valtavia ristiriitoja ei ole ollut mutta väärinymmärryksiä kyllä. Se on se suomen kieli! Ymmärtämisvaikeuksia on puolin ja toisin, niin maahanmuuttajalla kuin hänet tehtäviin perehdyttävällä, kertoivat opintopäivien paneelia seuranneet siivoustyönohjaajat **Mervi Nyberg** ja **Arja Haansalo**.

Jotta kommunikointi helpottuisi ja myös huonosti suomea ymmärtävien työ sujuisi, valmisti Arja Haansalo osana siivoustyönohjaajapintojaan kuvalliset ohjeet työpaikalle. Niistä voi kätevästi katsoa esimerkiksi vastaanotto- ja wc-tilojen siivouksen eri työvaiheet.

Myös maahanmuuttajien erilaiset käsitykset siivouksen tasosta heijastuvat työpaikan arkeen.

- Vaikka neuvomme, että nyt on kyse ylläpito-siivouksesta, he saattavat siivota mitoitukseen nähden liian perusteellisesti, ja valittavat sitten ettei aika riitä, kertoo Nyberg.

Toinen muualta tulleiden ihmetyksen aihe ovat suomalaisten ruoka- ja kahvitaumat.

- He työskentelisivät koko ajan, ja me selitämme, että ruokatunti on omaa aikaa. Mutta oikeasti maahanmuuttajataustaiset työkaverit ovat rikkaus. Enemmänkin otettaisiin, jos voitaisiin, sanovat Nyberg ja Haansalo. □

JHL kouluttaa

Tutustu loppukevään ja ensi syksyn kurssitarjontaan. Lue lisää: jhl.fi/kurssit

JHL tutuksi, teemana luonto, 3 pv, 11.–13.6, JHL-opisto

Kurssi on avoin kaikille uusille jäsenille – olet uusi jäsen, jos olet kuulunut liittoon alle kolme vuotta. Lisäksi vanhat jäsenet voivat osallistua kurssille, jos tuovat mukanaan uuden jäsenen. Kurssilla tutustutaan liiton toimintaan sekä vierailaan luontokohteissa. Haku päättyy 7.5.

Henkilöstön edustajan kehittäjäkoulutusohjelma, 1. jakso, 5 pv, 27.–31.8., JHL-opisto

Koulutusohjelma on tarkoitettu pääluottamusmiehillä, luottamusmiehillä ja työsuojeluvaltuutetuille, joilla on kokemusta ja koulutusta henkilöstön edustajan tehtävistä. Koulutus kestää n. 2,5 vuotta ja sisältää viisi lähijaksoa (yht. 22 pv), itenäistä opiskelua ja lopputyön.

Haku päättyy 14.5.

Ravitsemis- ja puhtausalojen ammatilliset opintopäivät, 2 pv, 8.–9.8., Kuopio

Kohderyhmä: ravitsemis- ja puhtausalojen ammattilaiset, yhdistelmätehtävissä työskentelevät sekä alojen opiskelevat jäsenet Itä-Suomen ja Kaakkois-Suomen alueilta. Opintopäivät ovat ammatillista täydennyskoulutusta ja rinnastettavissa työnantajan kustantamaan henkilöstökoulutukseen, kun työnantaja osallistuu kustannuksiin ja laskee osallistumisajan työajaksi.

Haku päättyy 25.6.

Maakuntahallinto-uudistus, verkkokurssina, 10.9.–5.11.

Kohderyhmä: kunta-alan henkilöstön edustajat, luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut.

Kurssilla perehdytään maakuntahallintouudistuksen sisältöön. Haku päättyy 27.8.

KAIKKI KOULUTUKSET LÖYDÄT
jhl.fi/kurssit

Samaa perhettä, eri puoluetta

Leena ja Kari Yksjärven perheessä politiikka on osa arkea. Iltasaunassakin puhutaan politiikkaa, vaikkei asioista aina olla samaa mieltä. Puolisot nimittäin edustavat eri puolueita.

teksti Heidi Hänninen kuva Hanna-Kaisa Hämäläinen

Kun Leena ja Kari Yksjärvi 36 vuotta sitten avioituivat, pidettiin liittoa jopa epäpyhänä eivätkä kaikki kutsutut saapuneet häihin. Syynä oli se, että Leena tunnettiin aktiivisena sosiaalidemokraattina ja Kari puolestaan edusti vasemmistoa. 1980-luvulta lähtien pariskunta on toiminut Jyväskylän seudun kunnallispolitiikassa.

Kuinka tutustuitte toisiinne?

Leena: Olimme töissä samassa työpaikassa eli meillä oli työpaikkaromanssi.

Miten olette innostuneet politiikasta?

Leena: Kiinnostuin politiikasta jo nuorena. Minulla on vahvat sosialidemokraattiset juuret, sillä isäni oli ammattiyhdistysaktiivi Vaajakoskella.

Kari: Minun vanhempani olivat keskustalaisia. Meitä oli kaikkiaan yhdeksän sisarusta, joista suurin osa on vasemmiston riveissä.

Miksi keskustalaisuus vaihtui vasemmistoon?

K: Siihen vaikuttivat pitkälti omat kokemukseni muutosta maalta kaupunkiin. Lisäksi vanhin siskoni oli pääluottamusmiehenä Jyväskylän keskussairaalassa. Hän oli innostunut vasemmistolaisesta aatteesta ja toimi esimerkkinä.

Myös Työväen Urheiluliitto on kuulunut elämäänne, millä tavoin?

K: Olin 1970-luvulla aloittanut kestävyysjuoksijan uran. Kun muutin Vaajakoskelle, siirryin TUL:laisen Vaajakosken Kuohun toimintaan mukaan.

L: Minä olen ollut Kuohussa pienestä työstä. Myöhemmin toimin myös TUL:n naisoimikunnan puheenjohtajana ja olin perustamassa voimisteluliittoa. Kun olin TUL:n valtakunnan tason tehtävissä, olivat lapset vielä pieniä. Karille jäi silloin paljon hoitovastuuta.

Kuinka kauan olette osallistuneet kuntapolitiikkaan? Nouseeko tästä ajasta jotain erityistä mieleen?

L: Osallistuin ensimmäisen kerran kunnanvaltuustovaaleihin vuonna 1976 Jyväskylän maalaiskunnassa. Vuodesta 1980 olen käytännössä ollut valtuustossa. Olen päässyt työskentelemään kaikissa lautakunnissa, nykyisin olen tarkastuslautakunnassa. K: Minä aloitin vuonna 1981 liikuntalautakunnassa, ja

vuodesta 1985 olen ollut valtuutettuna yhtäjaksoisesti. Osallistuminen kuntaliitoksen tekoon oli mielenkiintoista. Siitä saimme kumpikin lokaa silmille.

Puhutaanko teillä kotona politiikkaa?

K: Yhdessä kiroillaan maan hallituksen toimia.

L: Utisten ja yhteiskunnan seuraaminen on meille arkea, emmekä osaa erottaa siitä politiikkaa pois. Joskus olemme asioista eri mieltä, mutta meille se on rikkaus eikä riesa.

Missä asioissa näkyy se, että edustatte eri puolueita?

K: Yksityistämiseen ja markkinaehtoisuuteen eteenpäin viemiseen liittyvissä kysymyksissä olen tiukempi kuin Leena.

L: Olin 20 vuotta yksityisenä ammatinharjoittajana ja näin myös yrittämisen arjen. Sen jälkeen olen ollut töissä yksityisillä työnantajilla, eli ymmärrän tämänkin puolen haasteita, mutta ideologisesti vastustan yksityistämistä.

Ovatko poliittiset kysymykset koskaan nostanneet tunteita kotona?

L: Riitoja en muista, vaikka olemme äänestäneet valtuustossa eri tavoilla. Joskus olemme ehkä joutuneet perustelemaan näkökulmia iltasaunassa. Suhteen alkuvaiheessa totesimme, ettei kannata laittaa energiaa toisen kääntämiseen.

K: Sen sijaan yhteiskunnan ilmapiiristä kertoo se, miten ympäristö suhtautui liittoomme alkuaikoina. Kaikki kutsutut eivät tulleet häihimme, koska tämä oli niin sanotusti epäpyhä avioliitto.

Onko välillänne vaalien aikaan kilpailua?

K: Ehkä vähän kilpailuakin, mutta teemme myös yhteistyötä. Meillä on usein yhteisiä mainoksia.

Kaksissa viime vaaleissa tytärkin on ollut samassa mainoksessa. Hän on isänsä tyttö.

Mikä on politiikan suola?

K: Lapsuudessa perheeni taloudellinen asema ei ollut kovinkaan hyvä, minkä vuoksi en ole saanut hyvää koulutusta. Tämän vuoksi haluan tehdä työtä epäoikeudenmukaisuuden korjaamiseksi.

L: Tavoitteet eivät ole haalistuneet. Niin kauan kuin äänestäjät haluavat laittaa meidät töihin, olemme käytettävissä. □

LEENA YKSJÄRVI
s. 1957, Jyväskylän
maalaiskunta

TYÖNANTAJA
Jyväseudun
Hoivapalvelut Oy,
palvelujohtaja

KARI YKSJÄRVI
s. 1954, Petäjävesi

TYÖNANTAJA
Jyväskylän
kaupunki, tekniset
palvelut, laitosmies

PERHE
Tytär & poika sekä
näiden perheet.
6 lastenlasta.

HARRASTUKSET
Oma kesämökki
saareissa, sienestys,
marjastus
ja matkustaminen.

Motiivini

KUVAILE PUOLISOASI KOLMELLA SANALLA?

L: Kari on oikeudenmukainen, aikaansaava ja ahkera sekä jääräpäinen.

K: Leena on voimakastahtoinen, perhe- ja koti-ihminen sekä loistava ruoanlaittaja.

MISSÄ PUOLISOSI ON PARHAIMMILLAAN?

K: Leena on perheen koossapitävä voima.

L: Kariin voi luottaa sovituisissa asioissa. Ahkeruus ja luotettavuus ovat hänen vahvoja piirteitään.

MITKÄ OVAT TULEVAISUUDEN TAVOITTEET?

K: Jos tulevana syksynä järjestetään maakuntavaalit, olemme todennäköisesti mukana. Sen jälkeen täytyy miettiä jatkoa.

Joustavaa vuoro- suunnittelua yhdessä

Vuorotyö on terveysriski, mutta riskejä voi vähentää hyvällä vuorosuunnittelulla ja terveillä elämäntavoilla.

teksti Maarit Uusikumpu kuvat Mikko Lagerstedt, Andrey Popov, Novabasza

Suomalaisista noin 25 prosenttia tekee vuorotyötä. Tyypilliset JHL:läiset vuorotyöpaikat ovat terveys- ja sosiaalialalla sekä niiden tukipalveluissa, vesi- ja energialaitoksissa, hätäkeskuksissa, pelastuslaitoksissa ja joukkoliikenteessä.

Vuorotyössä työvuorot vaihtuvat säännöllisesti ja muuttuvat ennakoitavasti ajanjaksoin. Yleisimmät vuorotyömuodot ovat kaksi- ja kolmivuorotyö. Kolmivuorotyöhön liittyy yleensä yötyötä, joka kuormittaa työntekijää fyysisesti ja psyykkisesti päivätyötä enemmän. Tutkija, FT, **Kati Karhula** Työterveyslaitokselta tietää, miksi yötyöhön on vaikea sopeutua.

- Ihminen on biologisesti päiväaktiivinen laji, ja siksi monilla on vaikeuksia sopeutua epäsäännölliseen vuorokausirytmiiin.

Yksilöllistä mutta yhteisöllistä

Vuorotyö lisää riskiä sairastua useisiin kroonisiin sairauksiin. Erityisesti yötyö lisää riskiä sairastua sydän- ja verenkiertoelinten ja stressiperäisiin sairauksiin.

- Jopa rintasyöpä on vuorotyöläisillä muita yleisempää. Harva varmaan ajattelee ammatinvalintansa yhteydessä, tuleeko minulle työni vuoksi kenties rintasyöpä. Riski siihen kasvaa, kun on tehnyt 20-30 vuotta vuorotyötä ja paljon yötyötä, Karhula sanoo.

Vuorotyö lisää sairauspoissaoloja, mutta hyvät elämäntavat ja hyvä työvuoroergonomia vähentävät riskejä.

- Työvuoroergonomian tarkoitus on järjestää työajoista mahdollisimman turvalliset, terveelliset ja työhyvinvointia edistävät.

Yksilölliset erot sopeutumisessa yö- ja vuorotyöhön ovat suuria. Joustavia nukkujia vuorotyö ei juuri hetkauta, mutta osalla unirytmii voi kadota. Kuormitukseen vaikuttavat myös elämäntilanne ja työmatka-aika. Lisäksi vuorotyö rajoittaa sosiaalisten suhteiden ylläpitoa ja harrastuksia.

Karhula kannustaa työpaikkoja yhteisölliseen työvuorosuunnitteluun.

Samalla, kun otetaan huomioon työpaikan toiminnalliset tarpeet, kuten henkilöstön pätevyudet, huomioidaan työntekijän yksilölliset tarpeet paremmin. Työntekijä voi aidosti vaikuttaa työvuorosuunnitteluun ja hänen toiveitaan kuunnellaan.

- Esimerkiksi aamuvirkut voivat suunnitella enemmän aamuvuoroja ja iltavirkut päinvastoin. Monille on tärkeää, että vuorotyöntekijä voi osallistua säännölliseen harrastukseen. Jos työntekijä haluaisi harrastaa tiistaisin ilta-aikaan, voidaan sopia, että hän tekee muun kuin iltavuoron tiistaisin.

Karhula korostaa, että myös yksinhuoltajan joustotarpeisiin voidaan vastata paremmin.

- Pienikin jousto, jopa puoli tuntia suuntaan tai toiseen, voi olla jollekin todella tärkeä.

Karhulan mukaan yhteisöllisen vuorosuunnittelun apuna on ollut jo muutaman vuoden ajan sähköinen Titania-ohjelma, joka on käytössä valtaosassa kunta-alaa.

Yhteisöllisen työvuorosuunnittelun vaikutuksia on selvitetty muun muassa sairaanhoitopiireissä. Haastattelutietojen perusteella kokemukset siitä ovat hyviä.

- Työhyvinvointiarvot ovat korkeita, työn ja muun elämän yhteensovittaminen helpottuu ja unen laatu paranee. Lisäksi sairauspoissaolot ovat vähentyneet.

Titania valvoo automaattisesti, että lepoajat ja vuorot on suunniteltu lain ja työehtosopimusten mukaisesti.

Ei lisää jaksotyötä

Vuorotyöntekijöiden määrä ei ole viime vuosina lisääntynyt, mutta eri aloilla on tapahtunut muutoksia. Teollisuudessa vuorotyö on vähentynyt automatisoinnin vuoksi, mutta vastaavasti palvelualoilla paiskitaan hommia yhä enemmän vuoroissa.

- Moni ei ehkä ole kaupan alalle tullessaan ajatellut, että joutuu tekemään joskus yötyötä. Heille muutos voi olla suuri, Karhula sanoo.

Tämä kehityssuunta lisää myös muiden palveluiden tarvetta muulloin kuin päiväsaikaan.

- Joillain aloilla ympärivuorokautinen työ on välttämättöntä, mutta kaikkien palvelujen ei tarvitsisi olla tarjolla aina. Lopulta kysyntä ratkaisee, kannattaako kampaamoja pitää auki iltayhdeksään asti tai kauppoja vuorokauden ympäri.

Pääministeri **Juha Sipilän** hallitus uudistaa parhaillaan työaikalainsäädäntöä. Ehdotuksessa halutaan laajentaa jaksotyön käyttöä. Karhula ei tälle lämpene.

- Palautuminen ja unen turvaaminen on tärkeää jatkossakin. Jaksotyötä ei pitäisi laajentaa nykyistä enempää. □

PÖLLÖ JAKSAA vartioida valppaana öisin, koska se on yöeläin. Ihminen taas on päiväeläin, jolle yötyö aiheuttaa terveysriskejä ja sopeutumisvaikeuksia.

NUMEROIN

20 %

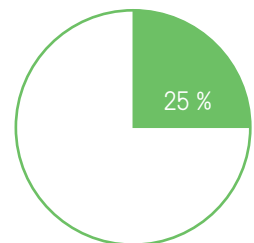
NAISIA ENEMMÄN
suomalaisista naisista ja 10 %
miehistä tekee jaksotyötä.

7-9

SOPIVA UNEN MÄÄRÄ
tuntia vuorokaudessa on riittävä
unen määrä 26-64 vuotaille.

3

UNEN MÄÄRÄ VÄHENI
minuuttia lyheni kunta-alan
työntekijöiden uni 16 vuodessa.
Työterveyslaitoksen tutkimus
vuosilta 2000-2016.

MÄÄRÄ ENNALLAAN
suomalaisista tekee vuorotyötä. Määrä
on pysynyt viime vuosina ennallaan.

Yövuorovinkit

Yövuoroväsymykseen voi saada pika-apua seuraavilla Työterveyslaitoksen vinkeillä.

NOKOSISTA NOSTETTA

- Ota ennen ensimmäistä yövuoroa 1–2 tunnin nokoset.
- Jo 10–30 minuutin nokoset kello yhden ja neljän välillä (esimerkiksi tauolla) parantavat vireyttä yövuoron lopulla; nokosten jälkeen on kuitenkin varattava 5–10 minuuttia heräämistä ja toimintakyvyn palautumista varten.

KUN VÄSYMYS ON PAHIMMILLAAN

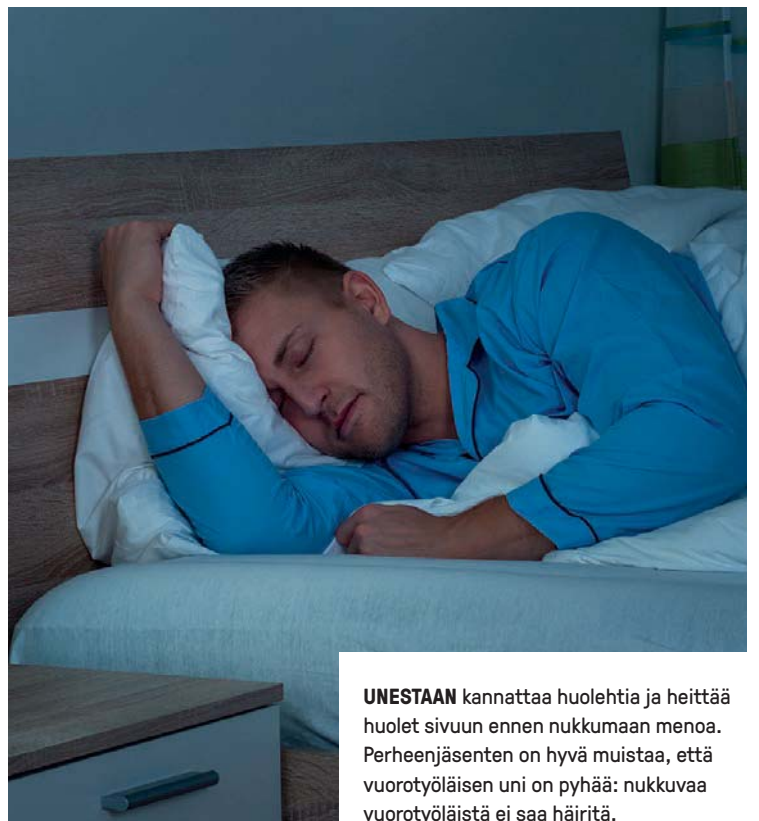
- Pidä tauko.
- Jaloittele.
- Huuhtelee kasvot kylmällä vedellä.
- Tuuleta työtila.
- Haukkaa raitista, mieluiten kylmää ilmaa.
- Lisää valaistusta.
- Juttele työkaverin kanssa.
- Syö kevyesti tai juo esimerkiksi tuoremehua.
- Imeskele jääpalaa.
- Istu epä mukavasti.
- Laula, hyräile, viheltele.

LUE LISÄÄ Härmä, Mikko; Kandolin, Irja; Sallinen, Mikael; Laitinen, Jaana; Hakola, Tarja (2017): Hyvinvointia vuorotyöhön : Työntekijän opas vuorotyön hallintaan, tti.fi

- Pienikin jousto voi olla tärkeää.

SÄÄNNÖLLINEN ja terveellinen ruokailu vähentää verensokerin vaihtelua ja ehkäisee väsymystä. Liikunta virkistää, joten sen ajoittaminen tulee sovitaa työvuoroihin.

UNESTAAN kannattaa huolehtia ja heittää huolet sivuun ennen nukkumaan menoa. Perheenjäsenten on hyvä muistaa, että vuorotyöläisen uni on pyhä: nukkuvaa vuorotyöläistä ei saa häiritä.

Kannustaako aktiivimalli?

AKTIIVIMALLI LEIKKAA työttömän päivärahaa, jos hän ei onnistu löytämään vähintään 18 tunnin pätkätöitä, saa riittävästi yrittäjätuloa tai pääsee koulutukseen tai muiden työllistymistä edistävien palveluiden piiriin. Kannustaako vai rankaiseeko malli?

Entä mikä olisi aktiivimallia toimivampi keino saada yli viisikymppinen pitkäaikaistyötön takaisin työn syrjään? Sitä kysyimme JHL:n koulutukseen osallistuneilta.

TULEEKO MIELEESI KYSYMYS,
jonka haluat esittää JHL:n jäsenille?
Lähetä se osoitteeseen motiiviraati@jhl.fi

Marie Sandberg-Chibani
tiedottaja
HELSINKI

Malli ei välttämättä kannusta, ja muutenkin sen toimivuus on kyseenalainen. Työpaikkoja on maaseudulla vähemmän kuin kaupungeissa, eikä TE-palveluitakaan ole kaikkialla tasapuolisesti.

Lisäksi mallin soveltamisessa oli varsinkin alkuvaiheessa häikkää. Ei työttömät eivätkä kaikki viranomaisetkaan tienneet, millä tavoin työtön voi osoittaa aktiivisuutta ja täyttää mallin ehdot, jotta välttyisi etuuksien leikkaamiselta.

Parempi keino saada ikääntynyt pitkäaikaistyötön takaisin työhön olisi lisätä palkkatukea. Se olisi työnantajille suunnattu porkkana, joka kannustaisi heitä antamaan työmahdollisuuksia myös pitkäaikaistyöttömille.

Kimmo Räsänen
koulunkäynninohjaaja
JOENSUU

Vaikka mallin tarkoitus saattoi olla työllistäminen, se on käytännössä päivärahaleikkuri. Ideana ihan hyvä, mutta käytännössä malli toimii kuin Neuvostoliitto! Mistä työtön saisi muutaman päivän työn, ja toisaalta miksi työnantaja työllistäisi hänet pariin kolmeen päivään, koska perehdyttämisestä aiheutuisi työtä ja kustannuksia.

Minusta TE-keskuksiin tarvittaisiin lisää henkilökuntaa, jotta he voisivat oikeasti kohdata työttömiä. Näissä on eroja; nuorille voisi avata vaihtoehtoja ja kannustaa pois näköalattomuudesta, ikääntyneille luoda uskoa siihen, että heillekin on paikka työelämässä. Nuorten idea-rikkaus on hyvä, mutta työyhteisöissä tarvitaan myös kokemusta.

Miia Uusi-Kakkuri
lastenhoitaja
ILMAJOKI

On hyvä, että mietitään keinoja aktiivoida ihmisiä työnhakuun, mutta pakottaminen ei tunnu hyvältä. Mieluummin kannustamalla kuin tukia leikkaamalla.

Ikääntyneiltä olisi tärkeä kartoittaa työnhakijan voimavarat ja selvittää, mitä osaamista hänellä on. Tämän jälkeen voidaan motivoida uudelleenkoulutukseen ja vaikka ammatinvaihtoon, mikäli kotipaikkakunnalla ei löydy oman tötä.

Myös työn perässä muuttamiseen voi kannustaa, mutta ei pakottaa. Muutto ei välttämättä tarkoita soiden katkeamista, sillä nykytekniikka mahdollistaa yhteydenpidon matkojenkin päästä. Tärkeintä on luoda työttömälle positiivista virettä, eikä rangaista.

I sitt rätta element

Simövervakare Hannelie Fröberg i Ekenäs är beredd på att vad som helst kan hända när som helst.

text och foto Marina Wiik

En eftermiddag i december 2009 stod **Hannelie Fröberg** nervös vid bassängkanten i Ekenäs simhall. Hon skulle precis ta sats för ett räddningshopp, det första momentet i ett simövervakartest som måste avklaras på mindre än 3 minuter och 40 sekunder.

Fröberg hade erbjudits inhopp som simövervakare, men kunde inte tacka ja innan hon bevisat att hon kunde rädda och bogsära en människa ur bassängen.

- Jag gick några sekunder över på första försöket, men fick jobbet ändå.

I dag har Fröberg haft fast tjänst i fem år. Numera klarar hon livräddningsakten galant på under fyra minuter.

- Vi har officiella test en gång i året, men klockar varandra också däremellan i kollegiet, säger Fröberg medan hon kastar en blick på skärmarna som visar filmupptagningar från kameror i stora bassängen, vid rutschbanan och den döda vinkeln under vaktornet.

Fröbergs huvuduppgift är att övervaka att simhallens besökare följer reglerna. Ifall fler än en åker samtidigt i rutschbanan eller äventyrar sin egen eller andra säkerhet på annat vis, säger hon till. De flesta är förståelsefulla, men ibland tar kunden ut sitt missnöje över simövervakaren. Då gäller det enligt Fröberg att hålla huvudet kallt och bevara sin professionalitet.

Än så länge har hon inte behövt plocka upp någon från vattnet, däremot tar hon titt som tätt hand om små skrämor och blesyrer.

- Tidigare i veckan ringde vi efter ambulans då en skolelev börjat må dåligt efter simundervisningen och inte återhämtat sig som hon borde. Det är bättre att ta det säkra före det osäkra.

Öppet för alla

Vid sidan av simövervakning består Hannelie Fröbergs jobb av att leda simskolor och vattengymnastik samt hjälpa till med den simundervisning som ingår i skolornas läroplaner.

- När ett barn som inte varit simkunnigt simmar sina första 10 meter får en också själv en vinnarkänsla: 'Jag har lyckat lära ut det här och fått vara med på ett hörn'.

På årsbasis har Ekenäs simhall kring 100 000 besökare. Som mest har hallen uppemot 500 betalande kunder per dag, som minst endast 50. Om det spöregnar eller slaskar i flera dagar vänder besökskurvorna uppåt, medan få tittar in då vädret är soligt och skönt.

– När ett barn simmar sina första 10 meter får också jag en vinnarkänsla.

FRÖBERG GILLAR att leda vattengymnastik och simskolor. Att bara övervaka simmare kunde bli för ensidigt i längden.

HANNELIE FRÖBERG tänkte bli fotograf, men började göra inbrott som simövervakare och blev kvar på den vägen. Jobbet förutsätter flexibilitet och en social läggning.

Ekenäs är en havsnära stad och Fröberg bedömer invånarnas simkunskaper som generellt goda. Alla barn i Raseborg har möjlighet till simundervisning åtminstone tre gånger per år under grundskolan. Även vuxensimskolor lockar folk, ibland ända från Hangö och Fagervik.

- Gympapass och övrigt program kostar så pass lite att alla har möjlighet att delta. I bassängen spelar det ingen roll vem du är eller vad du jobbar med.

För simövervakaren kan anonymiteten däremot ställa till det ibland.

- Besökarna ser mig i shorts och torrt hår, medan jag ser dem i simkläder och utan glasögon. Ibland kan jag ha svårt att placera någon jag möter på stan tills personen nämner något om nästa veckas vattengympa, då klickar det till, skrattar Fröberg.

Från morgon till kväll

På vardagar har simhallen i Ekenäs öppet från tidig morgon till sen kväll. Simövervakarna jobbar i två skift, vilket passar Fröberg bra.

- Det är skönt att ha sov morgon vissa dagar och sluta redan klockan 14 andra. Min sambo skiftesjobbar också så vi är lediga samtidigt ibland.

Förutom Fröberg har Ekenäs simhall tre ordinarie simövervakare och tre inbrottsare. Jobbet sker oftast parvis, men även om övervakaren är ensam får hen inte ha paus utan att tillfälligt ersättas av en annan.

- Vi får inte lämna arbetsplatsen till exempel för lunch, utan äter egen mat och kokar kaffe i köksvrån bakom vaktornet. På det sättet skiljer jobbet sig från flera andra.

Simhallens personal känner varandra bra och stämningen är god. De som jobbade när Fröberg anställdes är fortfarande kvar. Så gott som alla, även Fröberg, hör till JHL.

- Min förman är ganska aktiv i förbundet och uppmuntrade mig att gå med. Jag använder JHL:s reseförsäkring men har inte i övrigt behövt förbundets tjänster. Det är ändå en trygghet att veta vart jag ska ringa om något kör ihop sig.

Nöjd tills vidare

Fröberg har grundexamen inom smyckesdesign och har även gått en ettårig fotografutbildning. Vid sidan om jobbet har hon skaffat sig simlärarutbildning och gått en kurs som ger henne rätt att utbilda barn i livräddning.

- I början kände jag mig ganska uttittad då jag stod vid bassängkanten och instruerade. Numera är jag inte rädd att göra bort mig och kan vid behov byta gymnastikprogram i farten utgående från vem som dyker upp.

Hannelie Fröberg tävlingsimmade som barn och tillbringade mycket tid i bassängen under sitt sabbatsår mellan studierna i fotografi och smyckesdesign. Hon besöker fortfarande simhallen också då hon är ledig. Oftast deltar hon i kollegernas motionspass för att få nya idéer.

Fröberg lever och andas ändå inte klordoft dygnet runt. Under den korta promenaden mellan arbetsplatsen och hemmet lyckas hon koppla bort jobbtankarna ganska bra. Hur länge hon kommer att fortsätta som simövervakare har hon inte slagit fast.

- När jag anställdes fick jag samma fråga. Jag svarade att jag jobbar här så länge det är roligt och ger mig något. Än så länge har jag inte haft orsak att ompröva beslutet. □

Kaappaus kouluruokalassa?

Kaappaus keittiössä -ohjelmassa kokki Kari Aihinen on jo usean kauden aikana kiertänyt opastamassa perheitä kunnon kotiruuan saloihin. Voisiko hän ajatella ottavansa seuraavaksi missiökseen kouluruokailun imago-talkoot?

teksti Saija Heinonen kuvat Vesa Tyni

O milta kouluajoiltaan ei **Kari Aihisen** mieleen tule huonoja tai traumaattisia ruokamuistoja. Päinvastoin. - Kävin isoa koulua Nousiaisissa, meillä oli oma keittiö ja keittäjät. Olen aina syönyt lähikeittiössä valmistettua ruokaa, oli kyseessä sitten esikoulu, peruskoulu tai lukio.

Hän kertoo, että monet tarjolla olleista kouluruoista ovat edelleen suosikkilistalla, kuten uunimakkara, pinaattiletut ja maksapihvit. Perinteisiä kumiperunoita tai sopan joukossa hyllyviä lihakuutioita ei sen sijaan ole ikävä.

Maksuton kouluruoka ei ole muualla maailmassa itsestään selvä asia. Kaikille ilmainen ja ravitseva päivittäinen koululounas on tarjolla ainoastaan Suomessa ja naapurissamme Ruotsissa.

Kouluruuan tulisi kattaa jopa kolmannes lapsen päivän energiatarpeesta. Kuitenkin hiljattain tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan yli 30 prosenttia yläkoululaisista jättää koulussa tarjottavan aterian väliin. Sen sijaan tulevaisuuden-toivomme suuntaavat mieluummin lähikauppaan ostamaan sipsejä ja karamelleja.

Koulujen virvoitusjuoma- ja ennen muuta energiajuoma-automaateista Aihinen tekisi välittömästi laittomia.

Tarvittaessa hän olisi valmis käyttämään jopa lieviä pakko-keinoja, jotta koululaiset saataisiin yhteisten ruokapöytien ääreen.

- No, pakko on vähän turhan vahva sana, mutta kyllä lasten ja nuorten pitäisi itse tajuta se, että säännöllinen ruokailu auttaa jaksamaan ja keskittymään koulutyöhön ja uusien asioiden oppimiseen, Aihinen pohtii.

Tavat ja ympäristö kuntoon

Aihisella on visioita siitä, miten koululaiset voitaisiin houkuttaa nauttimaan päivittäisestä kouluruokailuhetkestä. Hänen mielestään syömistilanteesta pitäisi tehdä nykyistä yhteisöllisempi ja vuorovaikutteisempi. Hän liputtaa vahvasti myös hyvien ruokailutapojen puolesta.

- Puhelimet todellakin piiloon ja päällysvaatteet, lippikset ja pipot pois.

Kokkina ja isänä Aihinen toivoisi, että lasten ja nuorten ruokailuhetki olisi rauhoitettu ja mahdollisimman miellyttävässä ympäristössä. Hän korostaa, että ruokailuun pitää ottaa ja myös antaa aikaa.

- Ehdottaisin, että ruokaloissa olisi pyöreät pöydät, jolloin olisi helppoa kommunikoida kaikkien kanssa. Liinat pöytiin ja kivaa rentoa musiikkia taustalle. Porkkanana olisi se, että ruoka vielä maistuisi herkulliselta, hän haaveilee.

Aihisen ideointimylly lisää kierroksia.

- Olisipa hienoa, jos voitaisiin tarjota vaikka kolmen ruokalajin menu: fressi alkusalaatti tai keitto, laadukas pääruoka ja joku pikkujälkkäri. Opettajille tarjottaisiin lasillinen viiniä siinä ohessa.

Hän pohtii, ettei tähän kaikkeen vaadittaisi kuin nykyistä hieman pidempi ruokatauko. Sen aikana voisi käydä läpi vaikka tulevaa lukujärjestystä tai kokeiden tuloksia. Ja keskustella eurooppalaisen sivistyneesti.

Monta rautaa tulella

Aina saa haaveilla. Realiteetit ovat kuitenkin myös Aihisella tiukasti pääkopassa. Hän muistuttaa, että keskustelut kouluruoan ympärillä yleensä päätyvät ja aina päättyvät rahaan ja resursseihin.

Entä kiinnostaisiko Aihista alkaa brittikokki **Jamie Oliverin** kaltaiseksi esitaistelijaksi kouluruoan puolesta? Oliver yritti useammassa tv-sarjassa parantaa lasten kouluruokailua ja tottumuksia Britannian kouluissa.

- Ihan varmasti voisin antaa kasvoni tai olla jonkinmoinen keulahahmo vastaavassa kampanjassa, Aihinen lupaa.

Suunnitelmat, järjestelyt ja taustatoteutus tulisi kuitenkin olla jonkun toisen tahon hanskassa, koska Aihinen ei koe varsinaisesti olevansa organisaattori.

Hän saa paljon yhteydenottoja ja pyyntöjä järjestää mitä erilaisimpia ruokaan ja ruokakulttuuriin liittyviä tapahtumia ulkomaita myöten.

- Ei siinä mitään, ihan kiva, että kysytään joka paikkaan. Olen kuitenkin kokki, ja osaamiseni on sillä saralla. Jos muut vaan järjestävät, minä kyllä olen mukana.

AIKAJANA

1972

Syntyi Turussa.

1978

Aloitti intohimoisen jääkiekkoharrastuksen.

1991

Pääsi ylioppilaaksi.

1992

Armeija, jonka jälkeen kokkikouluun.

2000

Muutti Helsinkiin ja lähti tosissaan kokin uralle.

*–Työ on minulle
intoa, uskontoa
ja rakkautta.*

– Ei ole olemassa huonoa ruokaa, on vain huonosti valmistettua ruokaa.

Päivätyönsä hän tekee kolmen ravintolan keittiöpäällikkönä. Koko Suomen tuntema Kaappaus-Kape hän on ollut vuodesta 2012 alkaen, jolloin ensimmäinen kausi *Kaappaus keittiössä* -televisiosarjasta tehtiin. Hiljattain päättyi neljäs tuotantokausi, ja suosion myötä jatkoa on edelleen odotettavissa.

Allergikoille ymmärrystä, nirsoilijoille ei

Ruokarajoitteet - joko keksityt tai todelliset - ovat aihe, josta lähes kaikilla on mielipide. Niin myös Aihisella.

- Allergiat, aidot sellaiset, pitää ottaa vakavasti. Ne voivat olla jopa hengenvaarallisia. Itselläkin niitä on, Aihinen toteaa.

Mutta. Nyt seuraa melko syvä huokaus ja värikkäin sanakääntein ilmaistu näkemys siitä, mitä mieltä hän on henkilöstä, joka diagnosoi itsensä keliakikoksi, kun yhden kerran leivän syönnin jälkeen vatsa on hieman turvonnut.

- Eri ruoka-aineiden haitoista liikkuu aivan turhaa negatiivista vääntöä ja musta tuntuu -väittämiä niin mediassa kuin keskustelupalstoilla. Monet ihmiset ovat liian fanaattisia ja uskovat niihin. Menevät mukaan kaikenmaailman hömpötyksiin.

Aihinen kertoo, että ruokarajoitteisia ihmisiä käy hänenkin ravintoloissaan todella paljon. Ryhmässä saattaa jopa puolella olla erityistoiveita, ja se aiheuttaa tietenkin keittiön puolella lisätöitä. Ei hän pidä sitä ongelmana, toisinaan vain ihmetyttää. Ronkeleita ja nirsoilijoita kun piisaa ihka aitojen ruokarajoitteisten joukossa.

Kasvisruoka ja muut erityisruokavaliot ovat tulleet jätäkseen. Aihinen arvelee, että tällä hetkellä niiden myynnin ja menekien suhteen aletaan olla maksimissa. Tilastojen mukaan suomalaisten punaisen lihan syönti on kuin onkin kasvanut.

- Kukin tyylillään, pihvinsyöjät eivät vaan syystä tai toisesta pidä itsestään samanlaista ääntä kuin vegeilijät.

Hän jatkaa, että seuraava ruokabuumi syntyy melko varmasti sirkoista, hyönteisistä ja toukista.

Perusasioista liikkeelle

Aihisella, jos kellä, on näkemystä suomalaisten perheiden kotiruokailusta ja ravintotottumuksista. Jo lähes viisikymmentä perhettä on joutunut tai päässyt avaamaan kotinsa ja jääkaappinsa ovet Kaappaus-Kapelle.

Hän on viettänyt yhteensä yli 170 päivää suomalaisten kodeissa Kaappaus keittiössä -ohjelmasarjaa nauhoitettaessa.

- Ihan mainolta aitiopaikalta olen siis päässyt näkemään meikäläisten ruokatottumuksia.

Kullakin ohjelmaan osallistuneella perheellä on ollut omat syömiseen ja ruoanlaittopoihin liittyvät kipukohtansa, joita on yhdessä lähdetty selvittämään.

Monissa tapauksissa isona ongelmana on alun perin ollut suunnittelun ja viitseliäisyyden puute. Usein on ehkä turvaututtu liikaa eineksiin ja mikrovalmiisiin ruokiin. Myös syömisen epäsäännöllisyys tuli esiin monessa perheessä.

Aihinen on sarjan aikana tutustuttanut ihmisiä uusiin ja terveellisempiin raaka-aineisiin ja kokkaustapoihin.

- On lukuisia perheitä, joissa ei hallita edes kaikkien yksinkertaisimpia ruoanlaiton perusasioita.

Hän kertoo, että eräässä perheessä ihmeteltiin, kun mikään ei maistu millegään.

- Selvisi, että ruokaan ei laitettu edes perusmausteita, suolaa ja pippuria. Niiden käyttöä sitten opetettiin yhdessä, ja jo rupesi maistumaan.

Oikotietä onneen ei ole, mutta Aihinen toivoo silottaneensa ainakin muutamia esteitä poluilla kohti terveellisempiä elintapoja. Vain tekemällä ja kokeilemalla oppii.

Olea rohkea!

Jos ja kun ruoanlaitto tuntuu joskus hankalalta, on Aihisella muutamia avainlauseita, jotka on hyvä laittaa korvan taa:

- Välitä ruuasta ja raaka-aineista. Suunnittele aterioita valmiiksi ja laadi ehdottomasti kauppalista. Halua, uskalla, ole rohkea. Kokeile myös uusia juttuja. Älä jumita.

Hän kehottaa kiinnittämään huomiota oman hyvinvoinnin kannalta oleellisiin perusasioihin.

- Syömme liian harvoin. Aamiainen, lounas, välipala, päivällinen ja iltapala. Annoskoot pysyisivät kohtuullisina ja verensokeri tasaisena, jos aterioimme lapsiperheiden tapaan viisi kertaa päivässä, Aihinen sanoo.

Ikänsä urheilullut Aihinen muistuttaa, että terveys on meille kaikille tärkeää ja syömisellä voi vaikuttaa siihen suuresti. Monipuolisella ruokavaliolla, kohtuullisella liikunnalla ja tarpeeksi pitkällä yönillä pötkii pitkälle. □

2002

Suomen kokkimaajoukkuseen.

2009/2012

Poikien syntymät.

2010

Ravintola Savoyn keittiöpäälliköksi.

2012

Kaappaus keittiössä -televisiosarjan ensimmäinen kausi.

Motiivini

OLETKO ”PÄIVÄÄKKÄÄN EN VAIHTAISI POIS” -IHMINEN?

Aika harvoin kadun mitään. Tai totta kai voi katua, mutta jos mokaa, niin pitää osata korjata tilanne. Anteeksipyyttäminen ja rehellisyys ovat tärkeitä. En jaksakaan sellaista loputonta vatvomista ja voivottelua yhtään. Joku päivä voi mennä perseelleen, mutta tehdään seuraavasta parempi.

ELÄMÄSI SUURIMMAT ILONAIHEET?

Sanotaan vaikka että kokonaisvaltainen hyvinvointi. Lapseni totta kai. Ja se, että ravintolat menestyvät ja tuottavat. Myötävulessa eläminen vaatii sen, että kaikki onnistuu ja jokainen palanen on loksautanut kohdilleen. Kaikki voi muuttuakin yhtäkkiä.

Alueelta

Yhdistysten ilmoituksia alueittain. Kokous-, koulutus- ja tapahtumailmoitukset löytyvät myös jhl.fi/tapahtukalenteri.

Etelä-Suomi

Vihdin kunnalliset JHL 300

Kevättalkoot pidetään 28.4. klo 10 Suvimajalla Lindströminnokkaantie 26 c.

Porvoon JHL- Borgå JHL 150

Jäsenilta 7.5. aiheesta "sopimuksen satoa", Aleksanterinkatu 20. Tilaisuus alkaa kahvilla 17.30–18 ja loppuu klo 20. Ilm. harriet.viljala@porvoo.fi, tarjoilu vuoksi.

VR Auto-miehet JHL 1089

Kesäkauden avajaiset Mustiossa 19.5. klo 9 alkaen. Laitetaan paikkoja kesä-kuntoon ja jutellaan mukavia. Tarjoilu entiseen malliin.

Järvenpään JHL 213

JHL-jäsenristeily Silja Europalla 1.–2.9. (ainoastaan JHL:n jäsenet). Lähtö la klo 18.30, paluu su klo 16. Hinta 50 € sis. bussikuljetukset J:pää-H:ki-J:pää, buffet-illallinen la, meriaamiainen sekä lounas su. Majoitus 2hh yhteissä. Yhd. varattu 60 paikkaa. Sit. ilm. 28.5. mennessä jhl.huvitmk@gmail.com. Viestiin nimi, s-aika, jäsenno, puh., s-postiosoite. Matka maksetaan 30.6. mennessä huvitoimikunnan tilille FI56 5092 0920 2635 87.

Itä-Suomi

Sisä-Savon JHL 233

Sääntöm. kevätkokous 25.4. klo 18, Lammikkotie 1, Suonenjoki. Kahvittelu alkaa klo 17.30.

Ylä-Savon Sote JHL 698

Sääntöm. syyskokous 26.4. klo 18 Iisalmen terveyskeskus, kokoustila Koski, Meijerikatu 2. Tied. 044 0212 913 tai sutinenanne@gmail.com.

Raideammattilaisten osasto 9 JHL 1009

- Sääntöm. kevätkokous. 28.4. klo 12 Pieksämäen ABC. Kokouksen jälkeen ruokailu.
- Keilailua yhd. jäsenille 5.5. klo 11 Hanka-salmen Lomakeskus Revontulessa.

Ilm. 30.4. mennessä Heikki Sopanen 040 4867 532.

Iisalmen kunnalliset JHL 206

Jäsenristeily 1.–2.9. TallinkSilja Euroopalla Tallinnaan. JHL 206 jäsenten hyttivaraukset ja varaukset yhd. järjestämään kuljetukseen oman yhd. kautta 15.6. mennessä 050 5166 651/ Sari. Varattu 50 paikkaa. Hinnat ja lisät. risteilystä iisalmi206.jhlyhdistys.fi.

Kaakkois-Suomi

Savonlinnan seudun JHL 567

Sääntöm. kevätkokous 26.4. klo 18 opetusravintola Paviljonki, Rajalahdenkatu 4, Savonlinna. Hallitukseen täydentäviä henkilövalintoja, valitaan mahdollisia uusia luottamusmiehiä ja varatoiminnantarkastajia. Kokouksessa esillä yhd. syysretki sekä JHL:n valtakunnallinen jäsenristeily 1.–2.9. sekä jäsenetuksien tarkistukset. Kakkukahvit ja pientä suolaista tarjolla.

Lappi

Rovaniemen sairaalan henkilökunta JHL 216

Sääntöm. kevätkokous 25.4. klo 18 JHL Lapin aluetoimisto, Rovakatu 20–22 A. Ilm. ruokailu takia 11.4. mennessä pj puh. 040 8424 108.

Oulu

Oulun yliopistolaiset JHL 734

Sääntöm. kevätkokous 26.4. klo 16.30 Indian Cuisine -ravintola, Kajaaninkatu 38. Varalm valinta Kontinkankaan kampukselle. Ruokailu kokouksen jälkeen, tarjoilu vuoksi ilm. 040 9614 945 txt tai helena.karjalainen@oulu.fi viim. 19.4.

Pääkaupunkiseutu

Helsingin liikennealan eläkeläiset ry

Kokous 3.5. klo 16 HKL Vallilan varikon ravintola, Hämeentie 86, 00550 Helsinki.

Helsingin Yliopistolaisen Keskussairaalan Henkilökunta JHL 035

Sääntöm. kevätkokoukseen 25.4. klo 17, HTY-talo Paasitorni, Paasivuorenkatu 5 A. Arvonta osallistujien kesken. Kahvitarjoilu.

Pääkaupunkiseudun varuskuntien yhdistys JHL 588

Sääntöm. kevätkokous 26.4. klo 17 Hakaniemen Rosso, Siltasaarenk. 18–20.

Espoon julkisten ja teknisten alojen työntekijät JHL 615

Sääntöm. kevätkokous 26.4. klo 17 Espoon valtuustotalon TV-studio, Espoonkatu 5. Tarjolla pientä purtavaa sekä kahvia ja/tai mehua.

Satakunta

Porin KTV:n sairauskassa

Kassan kokous 25.4. klo 18 Scandic Pori kokoustilat, Itsenäisyydenkatu 41. Kahvi klo 17.30.

Länsirannikon opetusalat JHL 843

- Sääntöm. kevätkokous 26.4. klo 17 kaupunkikahvila Brunssi, Itäpuisto 11 A (sisäpiha). Kokouksessa on tarjolla kakkukahvit. Ilm. 20.4. mennessä jhl.lansirannikko@gmail.com (myös erityisruokavaliot).

- Olemme siirtyneet sähköisiin jäsenkirjeisiin. Käy päivittämässä yhteystietosi (erityisesti sähköpostiosoite) JHL:n sivuilla, jotta saat myös jatkossa yhdistyksen postit.

Seuraa myös yhdistyksen nettisivuja lansirannikonopetusalat.jhlyhdistys.fi, josta löydät jäsenkirjeet, tapahtumat ja muut ajankohtaiset asiat.

- Mahdollisuus osallistua Iskelmäkesä 2018 -tapahtumaan Porin Kirjurinluodossa 29.6. tai 30.6. Seuraa sähköpostia ja yhd. nettisivuja!

Satakunnan sairaanhoitopiirin JHL 078

Sääntöm. kevätkokous 26.4. klo 18 Länsi-Suomen Diakonialaitos,

Pihlajasali, Metsämiehenkatu 2, Pori. Tilaisuuden jälkeen on ruokailu. Ilm. 3.4. alkaen yhd. nettisivujen kautta jhl078.jhlyhdistys.fi.

Satakunta

Eurajoen kunnalliset JHL 537

Sääntöm. kevätkokous 26.4. klo 18 Eurajoen kunnanviraston kahvio, Kalliotie 5. Kokouksessa myös JHL:n edustajiston jäsen Marjo Justen. Ylimääräisenä hallituksen toimikauden pituuden muuttaminen. (Syyskokous valitsi v. 2020 saakka, muutos ehdotus v. 2019 niin kuin liiton ohjeistus on.) Tarjolla suolaista ja makeaa kera kahvin/teen.

Valtakunnallinen

Raideammattilaisten osasto 101 JHL 1101

Sääntöm. kevätkokous 28.4. klo 13 Scandic Tampere City, Hämeenkatu 1, Tampere (asemaa vastapäätä). Hallitus kokoontuu klo 12. Ilm. ruokailu takia 20.4. mennessä Antti Ahonen 0408661491, mieluiten txt.

Satakunnan työsuojelun tukiryhmä

Työsuojeluvaltuutettujen 40. valtakunnalliset ajankohtaispäivät 13.–14.10. Porin Yyteri -kylpylähotellissa. Hinta 1 hh 200 €, 2 hh 160 €/hlö, sis. majoituksen, kokouspaketin, ruokailut, kylpylän ja kuntosalin vapaan käytön. Sit. ilm. jäsenpalvelu24h:n kautta 3.9. mennessä. Ajankohtaispäivät maksetaan 10.9. mennessä tilille FI 37 5246 0620 0615 59, Sari Päivömaa. Osallistumisoikeus ajankohtaispäiville peruuntuu maksusuoritteen puuttumisen tai myöhästymisen johdosta. Jälki-ilmoittautuneita emme valitettavasti ota. Jos haluat osallistua ilman yöpymistä, on maksu sama kuin yöpyjille. Osallistujia päiville voidaan ottaa 95.

Varsinais-Suomi

V-S Raideammattilaiset 201 JHL 1201

Sääntöm. kevätkokous 29.4. klo 18–20 Ravintola Teini, Uudenmaankatu 1. Hallitus kokoontuu klo 17. Osallistujille ruokatarjoilu.

Motiivin aikataulu

Nro	Aineisto	Ilmestyys
5	8.5.	30.5.
6	31.5.	20.6.
kesätauko		
7	9.8.	29.8.
8	6.9.	26.9.
9	4.10.	31.10.
10	8.11.	28.11.

Ilmoitusten jättäminen

Yhdistysilmoitukset jätetään osoitteessa www.jhl.fi/toiminta/jarjestotoiminta/yhdistykset/laheta-tapahtuma

Mikäli haluat kokousilmoituksen lehteen, täytä lomakkeen kohta 3, jossa ruksaat kohdan "Haluan tapahtuman myös Motiivi-lehteen".

Pohjantähti — Perheleiri

KISIS
urheilupuisto kisakeskus

Letkeää lomailua ja liikunnan riemua kaikenikäisille

Huippusuositu Pohjantähtileiri 2.-7.7.2018 tarjoaa liikunnallista ohjelmaa koko viikoksi. Leiriviikolla harrastusten parissa voi rentautua koko perheen voimin ja leiriohjelmalla on myös tarjolla aikuisille ja lapsille erikseen. Pohjantähtileirillä voi kokeilla uusia lajeja turvallisesti ohjaajan opastuksella tai harrastaa tuttuja lajeja omatoimisesti. Kisikesässä luonto on lähellä ja laaja lajivalikoima takaa mukavaa tekemistä jokaiseen makuun. Tervetuloa viettämään laatu-aikaa perheen parissa!

Leiriviikon hintaan sisältyvät majoitus, täysihoito ja kaikki leirin aktiviteetit. Hae paikkaa Pohjantähtileirille 20.5.2018 mennessä www.lyyti.in/PT2018. Lisätietoja www.kisakeskus.fi/pohjantähti

Tiedustelut & tilaukset: Asiakaspalvelu, puh. 019 223 0300, sähköposti: info@kisakeskus.fi www.kisakeskus.fi

Pohjantähti
2018

JHL-hinta:

SISÄMAJOITUS

218€ aikuinen (norm. 436€)
109€ lapsi (norm. 218€)

TELTTAMAJOITUS

126€ aikuinen (norm. 252€)
76€ lapsi (norm. 152€)
Lapsit 0-3v maksutta mukaan

Urheilupuisto Kisakeskus
Kullaanniemi 220, 10420 Pohjankuru
puh. (019) 223 0300, fax. (019) 245 7111
info@kisakeskus.fi www.kisakeskus.fi

KISIS
urheilupuisto kisakeskus

Kodin Pellervo on täynnä elämää.

Kodin Pellervo on aktiivisten aikuisten lehti, lämminhenkinen ja tunteita herättävä hyöty- ja ajanviettelehti.

39⁹⁵ €
6 kk

+ 1⁰⁰ €
kk/0 €

kun tilaat viikon kuluessa!

TILAAJALAHJAKSI
Tilda-pöytäliina

TILAUSKORTTI

Kyllä! Tilaan **Kodin Pellervon** kuudeksi kuukaudeksi, 5 lehteä, (kesä- marraskuu 2018) ja saan tilaajalahjaksi Finlaysonin Tilda-pöytäliinan.

Kun tilaan **viikon kuluessa**, saan 1 numeron lisätuna. 5+1 lehteä (normaalista ~~48,55 €~~ nyt 39,95 € + Tilda-pöytäliina.

LISÄTUNA on toukokuun teemanumero **KESÄN JUHLAT**.

Lisäedun saat vain tilatessasi tällä kupongilla 7.5. mennessä, muutoin tarjous on voimassa toukokuun 2018 loppuun. Tarjous on uusille tilaajille (tilaus on uusi, kun edellinen tilaus on päättynyt vähintään 3 kk sitten).

Tilaus on kestotilaus, joka jatkuu 6 kk:n jaksoissa voimassa olevaan normaalihintaan (nyt 39,95 €) niin kauan kuin itse haluan. Ensimmäisen tilausjakson maksetuani voin koska tahansa katkaista tilauksen tai muuttaa sen määräaikaiseksi.

Arvo
43,95 €

Tilda-pöytäliinan kukkaköynnökset tuovat kattaukseen talven raikkautta, lumen puhtautta ja kesämuistoja. Sami Vullin suunnittelema kuosi. Koko 145x250 cm, väri valkoinen/kulta, 100 % puuvilla.

etunimi	sukunimi
lähiosoite	
postinumero	postitoimipaikka

PELLERVO
Tunnus 5002840
00003 VASTAUSLAHETYS

PELLERVO-
MEDIA OY
MAKSA
POSTI-
MAKSUIN

MOTIIVI 33

Lomakausi lähenee

KESÄLOMAKAUSI ON OVELLA. Lomalistat ovat jo kiertäneet useimmilla työpaikoilla ja siksi on hyvä palauttaa mieliin vuosilomaan liittyviä sääntöjä ja periaatteita.

Miten lomaa pystyikään siittämään, jos katkaisen jalkani kesälomalla? Saanko päättää itse, että jään lomalle heti juhannuksesta? Entä kun työt päättyvät toukokuun lopussa enkä ehdi pitämään kaikkia ansaittuja lomapäiviä työsuhteen aikana?

LOMAOIKEUS

Vuosiloma määräytyy vuosilomalain ja työpaikalla noudatettavan työ- ja virkaehtosopimuksen mukaan. Lomaa ansaitaan 2, 2,5 tai 3 päivää jokaista täyttä lomanmääräytymiskuukautta kohden riippuen palvelussuhteen kestosta lomanmääräytymisvuoden (1.4.–31.3.) päättyessä. Täysi lomanmääräytymiskuukausi on kalenterikuukausi, jonka aikana kertyy vähintään 14 työpäivää tai lain tarkoittamaa työssäolon veroista päivää.

LOMAN AJANKOHTA

Työntekijällä on oikeus esittää toiveensa vuosiloman ajankohdasta, ja työnantajan tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida se. Viime kädessä työnantaja päättää, milloin vuosiloma pidetään. Vuosilomasta on sijoittava lomakaudelle (kesäloma) 24 arkipäivää ja muu osa lomasta (talviloma) on annettava viimeistään seuraavan lomakauden alkuun mennessä. Kausiluonteisessa työssä kesäloma voidaan antaa lomakauden 2.5.–30.9. ulkopuolella.

SAIRASTAMINEN LOMALLA

Vuosilomalain mukaan lomaa voi siirtää sairastumisen takia kuuden karenssipäivän jälkeen. Monissa virka- ja työehtosopimuksissa on asiasta kuitenkin sovittu paremmin. Käytäntö kannattaa aina tarkistaa siitä tassistä, jota työpaikalla noudetaan. Työkyyttömyys ei automaattisesti siirrä vuosilomaa, vaan työntekijän on itse ilman aiheetonta viivytystä pyydettävä työnantajalta loman siirtoa.

LOMA-AJAN PALKKA, LOMARAHA JA LOMAKORVAUS

Vuosiloman ajalta maksetaan vähintään säännön mukainen tai keskimääräinen palkka. Työntekijän oikeus lomarahaan määräytyy oman työ- ja virkaehtosopimuksen tai työpaikalla noudatettujen käytäntöjen perusteella. Vuosilomaa ei yleensä voida korvata rahalla, kun työsuhde jatkuu. Palvelussuhteen päätyttyä kaikki pitämättä jääneet vuosilomapäivät maksetaan rahana ja siitä käytetään termiä lomakorvaus.

Kari Bagge

Sopimustoimitsija
Yksityisten sopimusalojen ja
työelämän laadun toimialue

TYÖ- JA VIRKAEHTOSOPIMUKSISSA on mahdollista sopia vuosilomalakia paremmista ehdoista, esimerkiksi lomarahasta, pidemmistä lomista ja loman aikana sairastuvan omavastuupäivistä. Kannattaakin aina tarkistaa mitä työehtosopimusta omassa työssä sovelletaan ja minkälaisia vuosilomaa koskevia kirjauksia sieltä löytyy. Myös luottamusmiehen puoleen voi kääntyä aina, jos jokin askarruttaa.

LUE AIHEESTA LISÄÄ

jhl.fi/ukk-aihe/vuosiloma

Aktiivimalli käytäntöön

Ensimmäiset jaksot täyttyneet

Vuoden alusta voimaan astuneen aktiivimallin vaikutukset päivärahaan ovat nyt alkaneet. Ensimmäinen 65 maksetun päivän seuranta-jakso käynnistyi 1.1.2018. Mikäli henkilö on ollut päivärahan saajana vuoden alusta, eikä tämän jakson aikana ole ollut lain tarkoittamalla tavalla aktiivinen, on päiväraha alentunut 2.4. alkaen. Päivärahan taso alentuu 4,65 % seuraavan 65 maksettavan päivän ajaksi, jonka jälkeen aktiivisuus tarkistetaan uudestaan. Jos aktiivisuusedellytys täyttyy, nousee päiväraha takaisin alentamattomaksi. Mikäli aktiivisuus ei edelleenkään ole täyttynyt, jatkuu alemman päivärahan maksaminen.

Seurantajakson nollautuminen

Joissain tilanteissa 65 päivän jakso voi alkaa alusta ja nollautua jo ennen seurantajakson päättymistä. Tällaisia tilanteita ovat:

- työssäoloehdon täyttyminen
- yli kahden viikon kokoaikatyö
- yli kahden viikon päätoiminen yritystoiminta

- te-toimiston asettama korvaukseton määrä-aika
- työssäolovelvoite
- sovitellun päivärahan hylkääminen joko työajan tai palkkatulojen perusteella.

Käytännössä nämä tilanteet saavat aikaan aktiivisuusseurannan käynnistymisen alusta eli edellinen seurantajakso nollautuu, ja alkaa uusi seurantajakso. Jos päivärahan taso on ehtinyt alentua ennen nollausta, maksetaan päiväraha nollautumisen jälkeen taas alentamattomana.

Aktiivisuutta ei aina edellytetä

Tietyissä tilanteissa aktiivisuutta ei edellytetä eikä sen kertymistä seurata. Esimerkiksi kun hakija saa työkyvyttömyyden tai vamman perusteella maksettavaa etuutta, työskentelee omaishoitajana tai on lomautettu kokoaikaisesti, ei aktiivisuutta edellytetä eikä myöskään seurata.

Näiltä ajoilta ei aktiivisuus voi kertyä, vaikka olisi ollut lain tarkoittamalla tavalla aktiivinen. Ajalta, jolloin aktiivisuutta ei edellytetä, päiväraha maksetaan alentamattomana. Mikäli seurantajakson nollaava tilanne tapahtuu ajalla, jolloin aktiivisuutta ei seurata, lähtee tarkastelu-

jakso alusta siinä vaiheessa, kun seuranta taas jatkuu. Jos nollautumista ei tapahdu, jatkuu aktiivisuuden seuranta siitä, mihin se oli jäänyt. Päivärahan maksaminen jatkuu sen tasoisena, mitä se oli ennen jaksoa jolloin aktiivisuutta ei seurattu tai edellytetty.

Lue lisää aktiivimallista, sen ehdoista sekä vaikutuksesta päivärahaan työttömyyskassan nettisivuilta tyottomyyskassa.jhl.fi

Uusi perusopas on ilmestynyt

Vuoden 2018 työttömyysturvan perusopas on ilmestynyt sähköisessä muodossa, ja on nyt luettavissa työttömyyskassan nettisivuilla. Oppaasta löytyy tuttuun tapaan kaikki työttömyysturvaan liittyvä ajantasainen tieto, ja sinne on koottu vuodenvaihteessa voimaan astuneet muutokset.

Aikaisemmista vuosista poiketen ei perusopasta enää postiteta jäsenille. Sen sijaan liiton jäsenet, joiden tiedoista löytyy toimiva sähköpostiosoite, saavat uuden verkko-oppaan luettavakseen.

eWertti Nettikassa on sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta voit lähettää hakemukset ja ilmoitukset työttömyyskassaan itsellesi parhaiten sopivana ajankohtana.

Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa

Postiosoite: PL 100, 00531 Helsinki
Sähköposti: tkassa@jhl.fi

eEmeli Puhelinkassa päivystää kellon ympäri numerossa **010 190 300** ja henkilökohtaisesti maanantai-perjantai klo 9-14. eEmelissä saat ohjeita, voit tehdä kokonaan työttömän jatko-hakemuksen, sekä tiedustella maksupäivää ja käsittelytilannetta.

(Hinta kiinteästä verkosta soittaessa paikallisverkkomaksu ja matkapuhelinverkosta soittaessa oman operaattorin hinnoittelun mukaan)

MINÄ

Arkistohoitoa hyvässä ilmapiirissä

Arkistohoitaja Jani Hartonen on ehtinyt työskennellä puuseppänä, varastonhoitajana ja toimittajana. Urapolku johdatti hänet vuonna 2006 Jyväskylän yliopiston arkistoon, jonka työilmapiiri saa häneltä kiitosta.

teksti Maarit Uusikumpu kuva Hanna-Kaisa Hämäläinen

4000

askelta
työpäivän
aikana

8

kesää
varaston-
hoitajana

*- Mukavien
työkavereiden kanssa on
kiva tehdä työtä. Työ on
vastuullista, ja ala elää
todellista kehitysbuumia.*

3

työkaveria

15

minuuttia
työpaikalle

1948

asiakirja-
rekisteröintiä
viime vuonna

2

lasta

4600

hyllymetriä

150

askelta
työpöydältä
lähiarkiston
nurkkaan

1850

juoksu-
kilometriä
kertynyt vuoden
aikana

0

lemmikki-
eläintä

JANI HARTONEN
syntynyt 1975

KOTIPAIKKA
Muurame

KOULUTUS
FM; arkiston-
hoitotutkinto

TYÖNANTAJA
Jyväskylän yliopisto

AMMATTI
kirjaamon ja arkiston
palveluvastaava, yli-
opiston vastuullinen
arkistohoitaja

HARRASTUKSET
liikunta, erityisesti
kestävyysjuoksu

JHL

KOULUTTAA
UTBILDAR
2018

Tervetuloa

kesäpäiville

Ravitsemis- ja puhtausalojen
14.-15.6.2018 JHL-opisto

Ammattialapäivät on tarkoitettu kaikille ravitsemis- ja puhtausalojen ammattilaisille, yhdistelmätehtävissä työskenteleville ja aloille opiskeleville jäsenille. Osallistua voi kaikkialta Suomesta.

OPISKELE
INNOSTA
VAIKUTA

Teemoina muun muassa:

Monikulttuurinen
työyhteisö

Keho kesäkuuntoon
– kesäistä keho-
huoltoa

Kuinka palaudun
työstä ja elvyn
kesän kynnyksellä

Kohtaaminen ja
työviestintä

Arvon mekin
ansaitsemme

Energiaa
kesäruokavaliosta
ja -valinnoista

Hyvä, koska olen
sen arvoinen!

Puhujina muun muassa:

Tom Pöysti

Ritva Enäkoski

Melis Ari-Gürhanli

Tapahtuma maksaa JHL:n jäsenille 50 euroa per päivä (yht. 100 e). Hintaan sisältyy koulutus, materiaalit, ohjelman mukaiset ruokailut ja kurssipaikkakunnan ulkopuolelta tuleville majoitus 2 hengen huoneessa.

Opiskelijaryhmien osallistumisesta sovitaan erikseen kurssihallinnon kanssa.

Ilmoittaudu mukaan!

Opintopäiville haetaan liiton kotisivuilla jhl.fi Jäsenpalvelu 24h:n kautta

Suuri sote-kupla

Ruotsi uudisti terveydenhuoltonsa markkinavetoiseksi vuonna 2010. Nyt Ruotsin terveydenhuolto on pudonnut pistesijoilta tusinaluokkaan. Juha Sipilän hallitus aikoo silti seurata perässä.

teksti Markku Vuorio kuvat Anita Polkutie

Mitä Ruotsi edellä, sitä Suomi perässä. Vuonna 2010 Ruotsi otti käyttöön perustason terveyspalveluissa ja tietyissä erikoissairaanhoidon palveluissa raha seuraa potilasta -mallin, eli valinnanvapausmallin. Nyt pääministeri **Juha Sipilän** (kesk) hallitus haluaa kopioida Suomen Ruotsin järjestelmän. Siinä kaikki saisivat valita samansuuruisella asiakasmaksulla itselleen mieluisimman peruspalvelujen tuottajan julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin pyörittämiä sote-keskuksista.

Hallitus on perustellut sote-uudistuksen markkinavetoisia linjauksia vetoamalla kokemuksiin, joita on saatu Ruotsin sote-palvelujen tuotannon laajamittaisesta yksityistämisestä ja valinnanvapaudesta. Se uskoo, että mallin avulla voidaan tuottaa kustannustehokkaasti korkealaatuisia sote-palveluja yhdenvertaisesti kaikille.

Mutta onko hallituksen käsityksille Ruotsin mallin erinomaisuudesta katetta? Kannattaako Suomen seurata Ruotsin mallia?

Ei kannata, uskoo ainakin Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin HUSin hallintoylilääkäri **Lasse Lehtonen**:

- Ruotsissa ovat toteutuneet valtaosin ne uhat, joista asiantuntijat ovat varoittaneet suomalaisia päättäjiä markkinaehtoiseen malliin siirtymisen yhteydessä.

Lehtonen on Suomen sote-uudistusta seuraavan asiantuntijaryhmän jäsen.

Ruotsi putosi pistesijoilta

Suomalainen terveydenhuolto peittoaa tutkimusten perusteella ruotsalaisen mennessä tullen, ja Suomen terveydenhuollon laatu on jo nyt kehittyneiden teollisuusmaiden huippua. Esimerkiksi sydäninfarktin ja aivohalvauksen jälkeinen kuolleisuus on Suomessa OECD-maiden matalimpia. Lisäksi Suomen terveydenhuoltojärjestelmä tuottaa huippulaatua selvästi halvemmalla kuin Ruotsin systeemi.

Tämä käy ilmi Euro Health Consumer Powerhousen tammikuussa julkaisemasta raportista,

jossa se vertaa 35 eurooppalaisen maan terveydenhuoltojärjestelmien tuloksia. Sen mukaan Ruotsin terveydenhuollon suorituskyky on heikentynyt dramaattisesti saman ajanjakson aikana, kun terveyspalvelujen tuotannon yksityistäminen on edennyt.

Kymmenen vuotta sitten Ruotsi sijoittui vertailussa seitsemänneksi ja Suomi kymmenenneksi. Tuoreimmassa tutkimuksessa Ruotsi oli pudonnut sijalle 12. Suomen terveydenhuoltojärjestelmä sijoittui kuudenneksi ja sai kustannustehokkuudesta lähes maksimipisteet.

Lehtosen mukaan Suomessa asiat ovat nyt paremmalla tolalla kuin vielä muutama vuosi sitten.

- Sen sijaan Ruotsissa hoitojonot ovat pitemmät kuin koskaan, ja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integroiminen on pahasti kesken. Tämä on johtanut siihen, että sairaalat ovat tupaten täynnä, hän sanoo.

Eriarvoisuus kasvoi

Suomessa erikoissairaanhoito on tutkitusti laadukasta ja edullista. Kansainvälisissä vertailuissa Suomi on kehujen ohella saanut toistuvasti myös pyyhkeitä terveyspalvelujen saatavuuden eriarvoisuudesta.

Eniten korjattavaa onkin perusterveydenhuollon palveluissa, joissa suurin ongelma on yleislääkärin vastaanotolle pääsyn eriarvoisuus. Jonottamatta lääkärille pääsevät vain työterveydenhuollon palveluihin oikeutetut palkansaajat ja ne, joilla on varaa maksaa yksityisten lääkäriasemien palveluista.

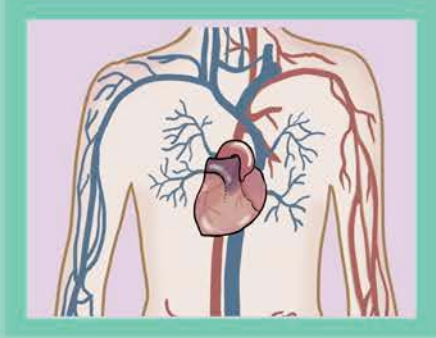
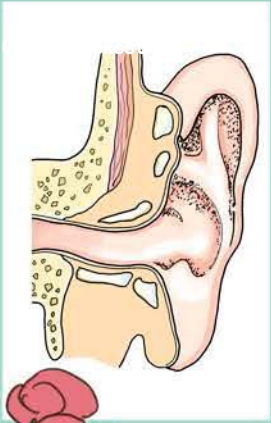
Sen sijaan työttömät, pienyrittäjät ja eläkeläiset joutuvat jonottamaan aliresursoituissa julkisissa terveyskeskuksissa. Lisäksi perusterveydenhuollon palvelujen saatavuus vaihtelee alueellisesti.

Sipilän hallitus lupaa poistaa nykyjärjestelmän eriarvoisuuden kopiaamalla Ruotsin valinnanvapausmallin.

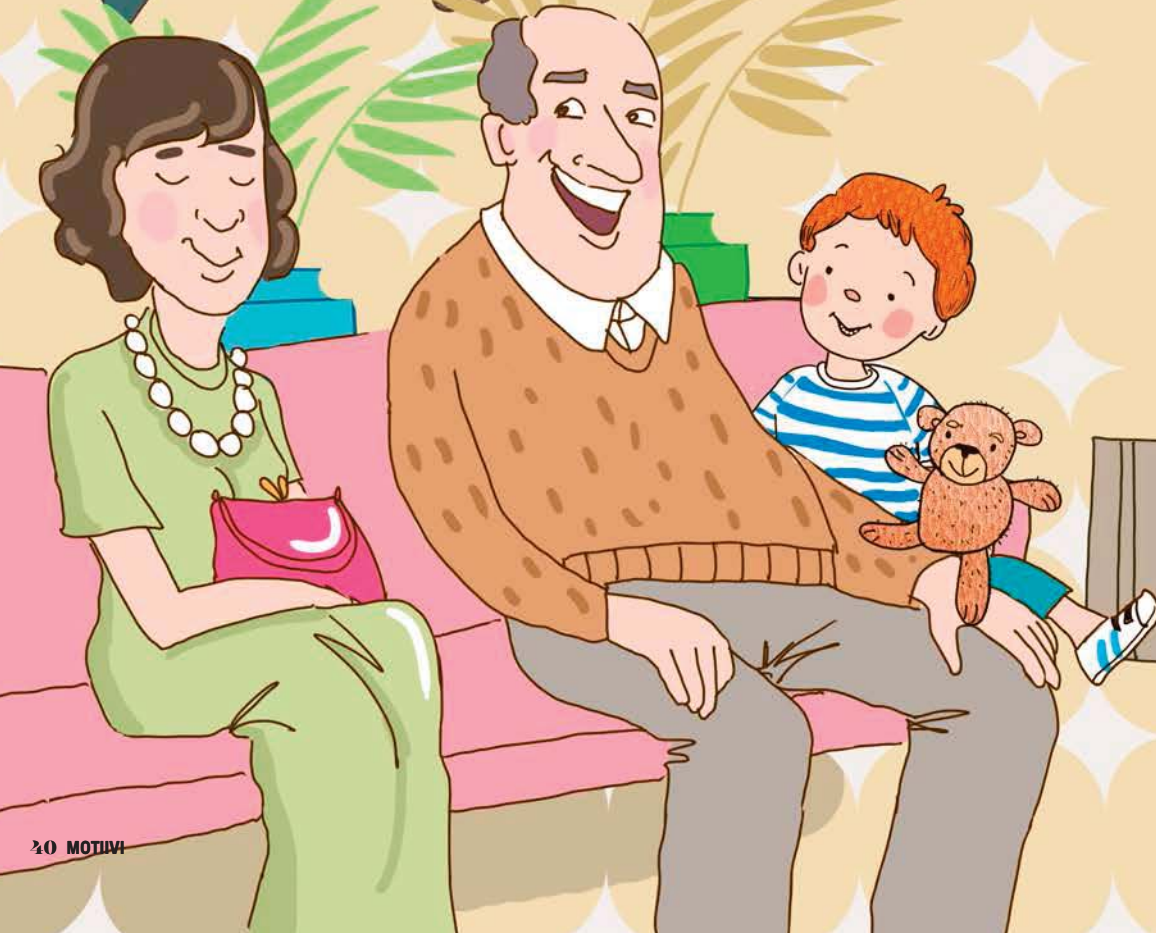
Hallitus valitsi asiantuntijakseen ja sote-selvitysryhmän vetäjäksi professori **Mats Brommelsin**. Hänen mukaansa Ruotsissa on valinnanvapauden ansiosta saatu samalla rahalla enemmän ja

LÄÄKÄRI
12

- Tehokkuus paranee integraatiolla. Siksi toimivia hoitoketjuja ei kannata rikkoa.

parempia perusterveydenhoidon palveluja kuin aikaisemmin. Hän kiistää myös väitteet, että uudistus olisi lisännyt hoidon saatavuuden eriarvoisuutta.

Tutkimusten mukaan valinnanvapauden vaikutukset Ruotsissa ovat kuitenkin olleet suurelta osin täysin päinvastaisia kuin Suomen hallituksen sote-asiantuntijoiden perustelut sen puolesta.

Raha seuraa potilasta -malli kasvatti perusterveyspalvelujen tarjontaa ennen kaikkea suurissa kaupungeissa hyväosaisten asuttamilla alueilla. Esimerkiksi Tukholman keskustassa terveyskeskuksia on perustettu lähes joka kortteliin. Yksityiset yritykset eivät ole olleet kiinnostuneita perustamaan terveyskeskuksia kasvukeskusten ulkopuolelle.

Ruotsin valinnanvapausmalli on kasvattanut alueiden ja yhteiskuntaluokkien välistä eriarvoisuutta. Hoitoa ovat saaneet entistä enemmän hyväosaiset potilaat, jotka tarvitsevat sitä vähiten. Paljon hoitoa tarvitsevien potilaiden tilanne on puolestaan heikentynyt entuudestaan. Tämä käy ilmi Ruotsin valtiontalouden tarkastusviraston vuonna 2015 julkaisemasta raportista.

Kustannukset karkasivat

Suomen hallitus on luovuttamassa lähes kuuden miljardin euron potin sote-palvelujen tuotannosta yksityisille yrityksille. Se uskoo, että yksityissektori pystyy tuottamaan sote-palvelut julkista sektoria laadukkaammin ja halvemmallalla.

Ruotsissa vastaavaa reseptiä on kokeiltu 1990-luvun alusta lähtien. Muissa Pohjoismaissa yhtä suurta siivua julkisten palvelujen tuotannosta ei ole haluttu jättää markkinoiden armoille.

Perusterveydenhuollon palvelujen tarjonnan lisääntyminen on kasvattanut reippaasti kustannuksia. Päivälehti *Svenska Dagbladet* teetti vuonna 2016 selvityksen, jonka mukaan eräiden valinnanvapausvalikkoon kuuluvien terveyspalvelujen menot kasvoivat Tukholmassa jopa useita satoja prosentteja vuonna 2014. Saman vuoden aikana terveydenhuollon kustannukset kasvoivat keskimäärin noin 4,1 prosenttia.

Tavoitteiden valumisesta hiekkaan kertoo myös Julkisen talouden asiantuntijaryhmän (ESO - Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi) raportti (Dags för omprövning - en ESO-rapport om styrning av offentlig verksamhet) viime vuoden maaliskuulta.

- Julkisten palvelujen kilpailuttamista ovat ajaneet eteenpäin pikemminkin ideologiset intohimot, kuin aito pyrkimys löytää toimivia ratkaisuja palvelujen tuottamiseen, raportin johtopäätöksistä vastaava tekniikan tohtori **Per Molander** tiivistää.

Raportissa todetaan, että verorahoitteisten palvelujen kilpailuttamisen vaikutuksia on seurattu puutteellisesti. Sen vuoksi ei ole täsmällistä tietoa siitä, onko julkisten palvelujen tuotannon yksityistämistä ollut enemmän haittaa kuin hyötyä.

Molander painottaa, että terveystaloustieteen näkökulmasta hoitoresurssija pitäisi suunnata sinne, missä niiden tarve on suurin. Hänen mukaansa markkinaohjautuva valinnanvapausmalli toimii täsmälleen päinvastoin.

- Voittoa tavoittelevien yritysten kannattaa perustaa terveyskeskuksia hyvin toimeentulevien, työssäkäyvien ja perusterveiden asuttamille alueille enemmän kuin suurkaupunkien lähiöihin, joissa asuu enemmän moniongelmaisia ja muuten paljon hoitoa tarvitsevia asiakkaita.

Hallintoylilääkäri Lasse Lehtosen käsitys Ruotsin sote-kustannusten kasvusta on samansuuntainen kuin Molanderin: kustannukset ovat kasvaneet, koska resurssit eivät ole kohdentuneet terveys-hyötyä tuovalla tavalla.

- Valinnanvapaus on siirtänyt jonot perusterveydenhuollon palveluista erikoissairaanhoidon hoitoon. Terveyskeskuspalvelujen saatavuus on parantunut kaupungeissa, mutta haja-asutusalueille on vaikea saada lääkäreitä ja erikoissairaanhoidon laatu on heikentynyt, Lehtonen sanoo.

Säästöhaaveet epärealistisia

Hallituksen sote-uudistuksen tavoitteena on leikata palvelujen kustannusten kasvua kolme miljardia euroa ensi vuosikymmenen loppuun mennessä.

Lehtosesta ei ole järkevää tai edes realistista yrittää painaa sote-menojen kasvu talouskasvun alapuolelle samaan aikaan, kun väestön vanheneminen kasvattaa hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta.

- Valtiovarainministeriössä sosiaalipolitiikkaa ei ymmärretä kovin hyvin, vaan yhteiskunta nähdään siellä paljolti pelkkänä talousyksikkönä. Kun sosiaalipolitiikan merkitystä kokonaisuuden kannalta ei tajuta, leikataan sosiaalista turvallisuutta ja terveyttä ylläpitävistä menoista, jotta rahaa riittäisi enemmän muihin kohteisiin, Lehtonen pohtii.

Hänen mukaansa sosiaaliturvaan ja terveyspalveluihin tehtävät investoinnit parantavat tehokkaasti kansalaisten hyvinvointia. Järkevästi toteutettuna niihin satsaaminen on parasta kasvupolitiikkaa.

Lehtosen omien laskelmien mukaan hallituksen sote-uudistus kasvattaisi toteutuessaan menoja noin kaksi miljardia euroa.

- Jos peruspalvelujen saatavuus paranee, lisääntyy palvelujen käyttö myös erikoissairaanhoidossa. Mitä enemmän käydään lääkärissä, sitä enemmän tehdään läheteitä erikoissairaanhoidon. Sen päälle tulevat raskaat transaktio- ja hallintokulut, hän listaa.

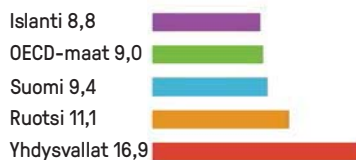
Hänen mukaansa tilaaja-tuottaja-malli on todettu maailmalla kalliiksi. Siksi monissa maissa on luovuttu siitä ja palveluseleiksi kutsutuista korvamerkityistä palvelusuoritekupongeista.

Lehtonen painottaa, että kustannuksia kasvattaisi myös se, että valinnanvapausmalli repisi rikki viime vuosien aikana kovalla työllä rakennetut hoitoketjut. Ne rikkoutuvat, kun sote-keskukset erotetaan muusta terveyspalvelujen tuotannosta.

- Terveidenhuollossa tehokkuutta lisätään parantamalla integraatiota. Siksi toimivia hoitoketjuja ei kannata rikkoa, hän toteaa.

Lehtonen pitää päättäjien huonoa asiantunteudesta syynä siihen, että valinnanvapauslainsäädännöstä tuli huono tekele.

TERVEYDENHUOLTOMENOJEN bruttokansantuotesuhde (%) vuonna 2015

Lähde: Terveidenhuollon menot ja rahoitus vuonna 2015, THL

-Ei kannata yliarvioida poliitikkojen terveystaloustieteen asiantuntemusta.

- Ei kannata yliarvioida poliitikkojen terveystaloustieteen asiantuntemusta. Kun koko uudistuksen kanalta ratkaisevia päätöksiä tehdään yön pimeinä tunteina ilman virkamiesvalmistelua, lopputulokset ovat sellaisia kuin ne nyt ovat.

Takaisin suunnittelupöydälle

Lehtonen palauttaisi sote-uudistuksen takaisin piirustuspöydälle.

- Näin kauaskantoisen uudistuksen toimeenpano vaatii yli hallituskausien menevän konsensuksen. Siksi se pitäisi palauttaa parlamentaariseen valmisteluun, Lehtonen linjaa.

Valinnanvapaus ei ollut alun perin mukana nykyhallituksen prosessikaaviossa. Lehtonen muistuttaa, että Sipilän hallituksen tarkoituksena oli integroida palvelut ensin, uudistaa rahoitusjärjestelmä ja vasta sen jälkeen avata varovasti markkinoita. Sote-tiekartta oli vielä tuolloin kaikkien puolueiden mielestä ihan kelvollinen.

Valinnanvapaudesta tehtiin poliittinen lehmänkauppa marraskuussa 2015: keskusta sai 18 maakuntaa ja kokoomus valinnanvapauden, jossa yritykset saavat entistä suuremman osuuden verovaroin kustannetuista sote-palveluista.

Lehtonen huomauttaa, että terveystaloustieteen kilpailuttamista on järkevää laajentaa vasta, kun rahoitusmalli on niin hyvässä kunnossa, että hoitosuoritteiden sijasta maksetaan hoidon tuloksista. □

Valuvikainen uudistus

SOTE-UUDISTUS TARVITAAN, mutta sitä ei kannata toteuttaa Sipilän hallituksen valmisteleman ehdotuksen pohjalta. Tätä mieltä on JHL:n sote-asiantuntija **Sari Bäcklund**.

Sote-uudistuksen tavoitteena on parantaa sosiaali- ja terveystaloustieteen integraatiota, lisätä palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja karsia kustannuksia. JHL:ssä ei uskota, että tavoitteet toteutuvat hallituksen esittämällä mallilla.

- Suurin ongelma on se, ettei maakuntien erityispiirteitä oteta huomioon, vaan ne pakotetaan ikään kuin kädet sidottuina samaan muottiin. Uudistus voi rikkoa meidän pääosin erittäin hyvin toimivan terveydenhoitojärjestelmän, Sari Bäcklund toteaa.

Bäcklundin mielestä sote-palvelujen tuotannon laajamittaisessa yksityistämisessä ei ole mitään järkeä.

- Julkisella puolella pitäisi olla sekä järjestämisvastuu että päävastuu sote-palvelujen tuotannosta myös tulevaisuudessa. Yksityinen puoli voisi täydentää sitä kuten nykyin, hän linjaa.

KUKA MAKSAÄ SÄÄSTÖT? Bäcklund näkee sote-uudistuksessa ristiriitaisia tavoitteita. Samaan aikaan, kun halutaan parantaa sosiaali- ja terveystaloustieteen laatua ja karsia kustannusten kasvua, palvelujen tarpeet lisääntyvät nopeasti.

- Lähes kaikki asiantuntijat ovat pitäneet valtiovarainministeriön laskelmia kustannussäästöjen mahdollisuuksista täysin epärealistisina, hän sanoo.

Jos hallituksen sote-uudistus toteutuu, kymmenet tuhannet julkisten alojen työntekijät joutuvat siirtymään yksityisten työntekijien palvelukseen. JHL näkee tämän tasa-arvokysymyksenä, sillä sosiaali- ja terveysalan työntekijöistä noin 90 prosenttia on naisia.

- Yksityisellä puolella työehtosopimukset ovat heikompia, joten laajamittainen sote-palvelujen yksityistämien alentaisi palkkoja entuudestaan. Todennäköisesti myös määräaikaiset työsuhteet ja nollasopimuksilla työskentelevien keikkatyöläisten määrä lisääntyy.

Bäcklund muistuttaa, että maakuntien on joko leikattava palveluja tai nostettava palvelumaksuja, jos soten säästötavoitteet eivät toteudu. Eikä kumpikaan vaihtoehdoista palvele pieni- tai keskituloista, joka tarvitsee terveystaloustieteen palveluja.

NÄYTÄ MITÄ ARVOSTAT!

Uudet JHL:n paidat tilattavissa JHL-Shopista!

www.jhl.fi/jhl-shop

Anna jäsenyytesi ja arvostuksesi näkyä – tilaa oma t-paita tai farkkupaita JHL:n uudella ilmeellä.

Laadukkaat single jersey T-paidat ovat 100-prosenttista puuvilla. Farkkupaitojen materiaalina on 100-prosenttista rengaskehrättyä puuvilladenimiä ja paidoissa on kontrastitikkaukset sekä pyöristetty helma.

Paidat voi tilata kaikille avoimesta JHL-Shopista www.jhl.fi/jhl-shop sekä yhdistysten omasta shopista.

Muistathan, että tilaukseen lisätään aina käsittely- ja postituskulut, joten kannattaa tilata enemmän kerralla.

8,75€

ARVOSTAN

vuosilomaa
työttömyysturvaa
henkilöstön edustajia
perhevapaita
kohtuullista toimeentuloa
työehtosopimuksia
ylityökorvauksia
työturvallisuutta
kahvitaukoja
koulutusta
www.jhl.fi

Arvostan-farkkupaidan
kampanjahinta 31.5.18 asti

45,00€

normaalihinta 52,70 €

Keijo Tarnanen, lakimies

Edunvalvontalinja, oikeudelliset asiat
keijo.tarnanen@jhl.fi

Miksi työsuhderiidat sovitaan usein?

Noin puolet tuomioistuimiinkin edenneistä JHL:n jäsenten palvelussuhderiidoista sovitaan.

VIIMEISEN KOLMEN VUODEN aikana on sovinto ollut ratkaisuna lähes puolessa niistä tapauksista, joista liiton oikeudellisella toimialueella on tehty liiton sääntöjen mukainen oikeustapausselostus liiton hallitukselle. Nämä kaikki olivat riitoja, joissa oli jo päädytty kärjä- tai hallinto-oikeuteen taikka työtuomioistuimeen.

Ennen kuin asia on edennyt liiton lakimiehen työpöydälle, on erimielisyydestä neuvoteltu työnantajan kanssa joko luottamusmiehen tai aluetoimitsijan aloitteesta. Jos riita koskee työehtosopimuksen määräystä, tulee riidasta käydä työehtosopimuksen mukaiset erimielisyysneuvottelut, ennen kuin se päättyy työtuomioistuimeen.

Näillä kaikilla tasoilla saatetaan päätyä ratkaisemaan asia sovinnollisesti. Ennen kanteen kirjoittamista liiton lakimieskin ehdottaa yleensä työnantajalle riidan sopimista. Tämän vuoksi on selvää, että reilusti yli puolet liittoon tulleista palvelussuhderiidoista sovitaan.

MIKSI VIELÄ OIKEUSKÄSITTELYN kuluessakin sovitaan noin puolet riidoista? Tähän vaikuttaa sekä riidan osapuolten että sen ratkaisijan eli tuomioistuimen toiminta. Tuomioistuimet pyrkivät varsin voimakkaasti ohjaamaan osapuolia sovintoon.

Asioita voidaan ohjata osapuolten suostumuksella erityiseen tuomioistuinsovitteluun.

Lisäksi riitajutun valmisteluistunnossa tuomioistuin on velvollinen kehittämään asianosaisia sovintoon. Joskus tuomarit voivat olla aktiivisia sovinnon edistämisessä. Työnantajat taas ovat saattaneet olettaa, ettei työntekijäpuoli ole viemässä asiaa tosissaan tuomioistuimeen ja vasta, kun kanne tipahtaa postiluukusta, herätään miettimään jutun oikeudenkäyntikuluriskiä ja sitä, mitä todisteita heillä viime kädessä on. Voi olla, että työnantaja kääntyy lakimiehen puoleen vasta tässä vaiheessa, ja arvio sovinnon järkevyydestä muuttuu lakimiehen neuvojen jälkeen.

Myös työntekijän asenne riita-asiaan muuttuu ajan kuluessa. Tuomioistuinprosessit ovat henkisesti raskaita pitkän keston takia eikä mielipahaa aiheuttavasta riidasta pääse irti kuin vasta vuosien valitusten jälkeen. Sovinto tarjoaa ratkaisun välittömästi sovintohetkellä.

Olen itse joutunut usein kertomaan jäsenelle myös sen, että emme tule todennäköisesti pääsemään sovintotarjousta parempaan tulokseen tuomiollakaan. Tällöin asian ajamiselle ei ole olemassa taloudellista motiivia.

MITÄ RIIDAN RATKAISEMINEN sovinnolla sitten merkitsee? Ensinnäkin lopullinen tuomioistuimen ratkaisu jää saamatta. Liiton toimijoina olemme usein toivoneet, että

juttu vietäisiin tuomioon asti, jotta saisimme oikeuden ratkaisulla selväksi työelämän pelisääntöjä. Jos kuitenkin näemme, että jäsenen kannalta on edullisempaa sopia, joudumme luonnollisesti suosittamaan sovintotarjouksen hyväksymistä.

Usein työnantajan vaatimuksesta sovitaan salassapidosta. Tämä estää asian ratkaisun saattamisen laajempaan tietoisuuteen, mikä on harmillista erityisesti kyseisen työpaikan näkökulmasta. Tällöin työtovereille jää epäselväksi, miten asiassa lopulta kävi.

Sovintosopimuksissa sovitaan usein myös, että oikeudenkäyntikulut jäävät osapuolten itsensä vastattaviksi, kun tuomiolla pääsääntöisesti veloitetaan hävinnyt ne maksamaan. Toisaalta sovinnolla asia saadaan ratkeamaan lopullisesti. Tällöin ratkaisusta päättää omalta puoleltaan jäsen itse, eikä se jää kolmannen osapuolen eli tuomioistuimen harkintaan.

Sopimukseen voidaan ottaa sellaisia jäsenelle edullisia ehtoja, joita tuomioon ei ole mahdollista saada. Joskus saatetaan sopia myös työsuhteen jatkamisesta tai palauttamisesta, mitä ei voida saavuttaa tuomiolla. Sopimisella on siis myös työntekijän näkökulmasta varsin merkittäviä etuja, miksi jäsenetkin usein tilaisuuteen tarttuvat. □

Kysy!

Askarruttaako mieltäsi jokin työelämään liittyvä kysymys? Lähetä se osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi. Välitämme sen eteenpäin.

Lue lisää tuomioistuinsovittelusta

oikeus.fi/fi/index/esitteet/riidan-
sovittelutuomioistuimessa.html.

På svenska

Läs lagkolumnen på motiv.fi
fr.o.m. 27.4.

Motiv

BESKRIV DIN YRKESBANA!

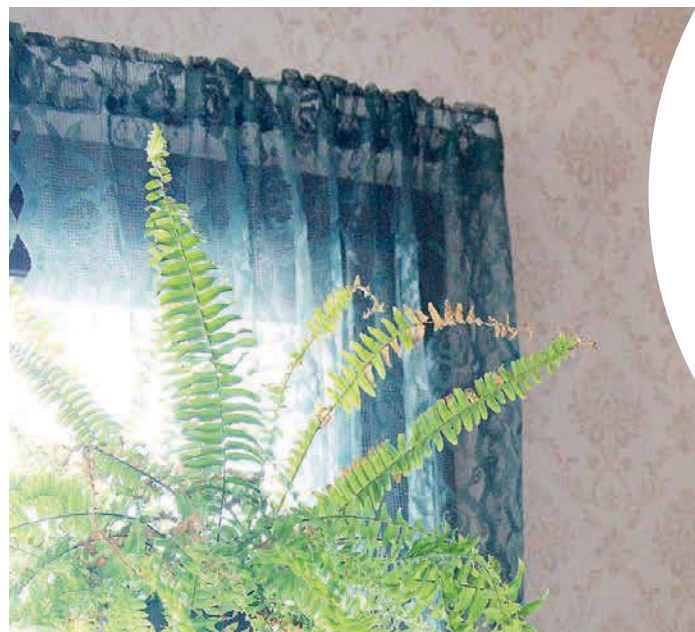
Jag började jobba som daghemsbiträde som 16-åring. Efter det var jag vikarie och personlig assistent på daghem fram till början av 90-talet. Efter att ha varit föräldraledig, utbildade jag mig till skolgångsbiträde. Sedan 2005 har jag jobbat på Karjaan yhteiskoulu. Just nu har jag ett handarbetslärarvikariat.

VAD INSPIRERAR DIG?

Mina elever är fantastiska och ger mig konstanta aha-upplevelser. Hemma inspireras jag av handarbete, min katt och min härliga familj.

VAD ÄR DU SPECIELLT BRA PÅ?

Jag kommer överens med de flesta.

Nytt liv åt länstolen

text Marina Wiik foto Lina Enlund

FÖR ÅTTA ÅR sedan anmälde jag mig till en kvällskurs i möbeltapetsering. Jag hade inga förväntningar, men blev fast direkt. Att restaurera en möbel enligt traditionella metoder kräver mycket tid och kunskap. Om jag fixade upp en länstol på heltid, skulle det ta ungefär en vecka.

Hantverk har alltid varit min livlina. Jag sydde mitt första par byxor som fyraåring och har under årens lopp provat på allt från broderi till kakelmosaik och akvarellmålning. Då jag blev mobbad i skolan var skapandet en av de få saker som fick mig att må bra.

Min första uppgift inom möbeltapetsering var att restaurera en länstol med armstöd av trä, stoppad sits och ryggstöd. Arbetskedena är många och varierande. Mitt favoritmoment är att knyta fjädringen av tjockt hampasnöre. Fjädrarna ska knytas på ett visst sätt för att få rätt fjädringsmotstånd. Det handlar inte om muskelkraft, utan teknik.

Mest ernerverande är det att täppa till gamla spikhål. Blandningen av lim och sågspån torkar inte i en handvändning, och jag är inte speciellt bra på att vänta.

EFTER KVÄLLSKURSEN tog jag yrkesexamen inom traditionell möbeltapetsering. Jag tror det skulle bli för ensidigt att restaurera möbler på heltid, men funderar på att starta en firma för ändamålet. Det känns bra att ge nytt liv åt föremål med en historia. Ibland hittar jag också skatter som virknålar eller tidningsurklipp under den gamla stoppningen.

Jag har ingen egentlig ateljé, utan jobbar med möbelprojekten i ett hörn av vardagsrummet. Att riva av gammalt tyg eller fästa ett nytt trådtrakt på ryggstödet fungerar som utmärkt motiv till den hetsiga och högljudda skolvardagen. Vissa restaureringskedena är så fysiskt krävande att de till och med motsvarar ett gympass. Däremot är ett gymkort nog billigare än att skaffa tagel, hampa, tyg och annat som behövs för att göra nytt av gammalt. □

MARICA WERNÉR
född 1972

HEMORT
Karis, Raseborg

FAMILJ
man, två vuxna
barn, katt

YRKE
skolgångs-
biträde, för närva-
rande högstadie-
lärare i handarbete

HOBBYER
stickning,
virkning, sömnad,
kakelmosaik,
glaskonst

Ei vammaispalvelujen kilpailutukselle!

Ei myytävänä -kampanjan kansalaisaloitteen kannatuskortteja täytettiin ahkerasti viime syksynä. Aloitteen allekirjoittajat vaativat, että vammaisille välttämättömät huolenpito-, hoiva- ja asumispalvelut rajataan kilpailutuksen ja hankintalain ulkopuolelle. Myös JHL on ollut aktiivisesti mukana kampanjoimassa.

Kampanjassa päästiin ensimmäiseen tavoitteeseen, kun kansalaisaloitteen allekirjoitti yli 72 000 henkilöä. Kansalaisaloite etenee eduskunnan käsiteltäväksi, jos se kerää vähintään 50 000 kannatusilmoitusta kuuden kuukauden kuluessa. Aloite vammaisten henkilöiden välttämättömän avun ja tuen kilpailuttamisen lopettamisen puolesta on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä.

Aloitteen perusteluissa korostettiin muun muassa sitä, että vammaiset eivät pääse osallistumaan omaan elämäänsä olennaisesti vaikuttaviin päätöksiin, esimerkiksi asumisen ja muiden palvelujen kilpailustilanteissa. Näin siitä huolimatta, että Suomi ratifioi vuonna 2016 vammaisten oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen, se korostaa vammaisten yhdenvertaisuutta ja osallisuutta kaikessa päätöksenteossa

Eduskunnalle jätetyssä aloitteessa painotetaan myös sitä, miten paljon vahinkoa kuntien järjestämät uusintakilpailutukset aiheuttavat vammaisille ja heidän läheisilleen. Kun henkilökunta ei kilpailutuksen jälkeen siirrykään uuden toimijan palvelukseen, menettävät asiakkaat tutuiksi tulleet ja heille tärkeät työntekijät. Tuolloin arjen rakentaminen on aina aloitettava alusta. Tällä voi olla kohtalokkaita seurauksia niin mielenterveyden kuin toimintakyvyn heikentymisen kannalta.

Suggested by "The Trapp Family Singers" by Maria Augusta Trapp
Presented through special arrangement with R&H Theatricals Europe

THE SOUND OF MUSIC

Music by RICHARD RODGERS / Lyrics by OSCAR HAMMERSTEIN II
Book by HOWARD LINDSAY and RUSSEL CROUSE

Hurmaava musikaaliklassikko

ENSI-ILTA 1.9.2018

David Rogers

PUHALLUS

Veijarikomedia, joka svengaa ragtimen tahtiin

ENSI-ILTA 6.10.2018

LAHDEN
KAUPUNGINTEATTERI

Lars Norén

HILJAISTA MUSIIKKIA

Tyylikäs herkkupala hyvää draamaa arvostavalle

ENSI-ILTA 3.10.2018

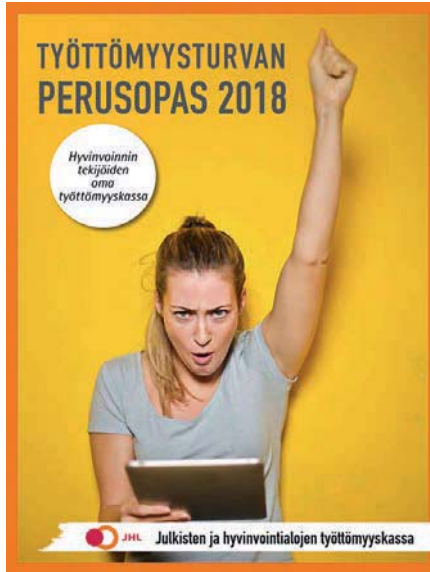
Lomautus edessä - mitä teen?

LOMAUTUKSEEN ja muihin työttömyyteen liittyviin kysymyksiin löydät vastaukset juuri ilmestyneestä tämän vuoden Työttömyysturvan perusoppaasta.

Perusopas sisältää tietoa paitsi kaikista työttömyyskassan tarjoamista palveluista, myös perinpohjaiset ohjeet ja esimerkkejä työttömyyskassan maksamien etuuksien hakemiseen: ansiopäivärahaan, vuorottelukorvaukseen ja liikkuvuusavustukseen.

Oppaaseen on koottu vuodenvaihteessa voimaan astuneet työttömyysturvan lakimuutokset, muun muassa aktiivimalli ja sen vaikutukset päivärahan suuruuteen.

Työttömyysturvan perusopas 2018 julkaistaan tänään sähköisenä e-julkaisuna. Se on helppo tulostaa tarvittaessa.

Oppaaseen pääset työttömyyskassan kotisivulta tyottomyyskassa.jhl.fi tai suoraan: e-julkaisu.fi/jhl/tyottomyysturvan-perusopas-2018/mobile.html#pid=1

Ay-liikkeen historiaa viedään kirjoihin ja kansiin. Neljäs osa SAK:n historiasarjasta on valmis. Lue lisää: sak.fi

Ilmoittaudu N-Y-T

Ravitsemis- ja puhtausalan ammattilaisten kesäpäivät järjestetään JHL-talossa 14.-15.6. Tiedossa on laaja kattaus alan ajan-kohtaisia asioita. Ja tietysti paljon mukavaa ohjelmaa.

Muista ilmoittautua 7.5. mennessä!

jhl.fi

Loman tarpeessa?

Palkansaajien hyvinvointi ja terveys PHT ry on työikäisiä hyvinvoinnin pariin kannustava järjestö. Tarjolla on niin perhejaksoja kuin uusi Pysyvään muutokseen -hyvinvointijakso, joka on tarkoitettu kaikille työkäisille. Hae nyt!

pht.fi

Koko ajan tapahtuu

Muistathan, että JHL:n verkkosivujen tapahtumakalenterissa on nähtävillä myös paikalliset liiton ja yhdistysten kokoukset, koulutukset ja muut riennot. Pystyt myös rajamaan hakua oman ammattialasi mukaan.

jhl.fi/tapahtumakalenteri

KYSY IHMEESSÄ

Kelpaako lähihoitaja enää päiväkotiin?

OLEN KOULUTUKSELTANI lähihoitaja ja työskentelen päiväkodissa. Onko minulle enää tulevaisuudessa töitä päiväkodissa, jos varhaiskasvatustilanne muuttuu ja lapsiryhmiin tulee kahden hoitajan ja lastentarhanopettajan sijasta vain yksi hoitaja ja kaksi opettajaa?

VASTAUS: JHL pyrkii monin tavoin vaikuttamaan siihen, että varhaiskasvatustilanteen uudistus ei menisi esitetyssä muodossa läpi. Lain sisältö ratkeaa todennäköisesti jo tämän kevään ja alkukesän aikana, ja saattaa siis tulla voimaan ensi elokuussa.

JHL on kritisoinut opetus- ja kulttuuriministeriössä valmisteltua lakiesitystä, koska se perustuu virheellisiin laskelmiin. Lisäksi on käytännössä mahdotonta, että siirtymäkauden loppuun mennessä yliopistoista ehtisi valmistua riittävä määrä lastentarhanopettajia.

Vaikka laki muuttaisikin päiväkotien henkilöstörakennetta, on siirtymäaika pitkä, aina vuoteen 2030 asti. Vasta sen jälkeen lapsiryhmässä olisi yksi ammatillisen koulutuksen saanut hoitaja ja yliopistosta valmistunut varhaiskasvatuksen opettaja sekä ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut varhaiskasvatuksen sosionomi.

Koska olet lähihoitajana saanut lääkehoidon koulutuksen, sinulle todennäköisesti löytyy vuoden 2030 jälkeenkin työtä päivähoitossa. Varsinkin pienten alle 3-vuotiaiden ryhmissä hoitajakoulutus on iso plussa.

Minna Pirttijärvi,
JHL:n sopimustoimitsija

Kysy ihmeessä

Lähetä kysymyksesi Motiivi-lehdelle osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi. Välitämme sen eteenpäin aihepiirin asiantuntijalle ja kerromme ratkaisut tällä palstalla.

De byter språk efter behov

Marja Lahtinen och Jonna Farin är finskspråkiga som också talar svenska på sina jobb. Om ordförandet tryter, inflikar de några ord på finska.

text Bo Ingves foto Marina Wiik

Både **Marja Lahtinen** och **Jonna Farin** har jobbat en längre tid med uppgifter som kräver kommunikation på både svenska och finska. De har ett enkelt recept till alla som tycker svenska är jobbigt.

- Det bästa sättet att bli bekväm med ett annat språk är att helt enkelt använda det, konstaterar de.

Deras utgångspunkter är lite olika men historien har också vissa gemensamma punkter, som exempelvis studier eller jobb i Sverige.

Jonna Farin är ansvarig ungdomsarbetare i Sjundeå. Hon inledde sin tvåspråkiga karriär då hon som tonåring extraknäckte i butik i Virkby där det finns många som talar svenska.

- Jag tänkte det var bra att alltid betjäna kunderna på deras språk så jag började prata min skol-svenska i kassan. Det uppstod en del missförstånd i början, men kunderna tog det hela med humor. Det räckte inte länge innan jag klarade mig hyggligt på den svenska som behövdes i jobbet, säger hon.

God svenska anställningskrav

Marja Lahtinen, arbetarskyddsfullmäktig på Esbo stad, hade liksom Farin under hela skolgången svenska som första främmande språk.

I samband med sina studier i historia vid universitetet i Helsingfors var hon 2004 under ett halvt år utbytesstudent i Uppsala, där studierna gick på svenska.

- Jag bodde tillsammans med svenskar, men på fritiden umgicks jag mest med andra utbytesstudenter. Därför blev det språkliga utbytet inte helt optimalt. Det gjorde det i alla fall lättare att söka en plats i Esbo där ett av anställningskraven var goda kunskaper i svenska, säger Lahtinen.

Förutom att Jonna Farin läste svenska i skolan deltog hon en sommar av purt intresse också i ett språkläger i Lovisa. Efter skolan jobbade hon dessutom en sommar inom hemtjänsten i Stockholm.

- Det var nog en större kulturchock än butiksjobbet i Virkby. Klienterna i Stockholm pratade olika dialekter och använde slangord och specialord som jag ibland hade svårt att förstå, säger Farin.

Under sina studier i samhällspedagogik var hon också ett halvt år på utbyte i Danmark och fick samtidigt det språket på köpet, mycket tack vare grunderna i svenska.

- Min svenska har förbättrats avsevärt under mina fem år i Sjundeå. I mitt jobb som uppsökande ungdomsarbetare är det bra att ungdomarna får tala sina modersmål eftersom det ofta gäller känsliga frågor som kan beröra hela deras framtid, säger Farin.

Bra med förberedelser

Då Lahtinen började på Esbo stad 2007 som expert på dokumentförvaltning behövde hon också i praktiken svenska i jobbet.

- I början gick det kanske lite styvt eftersom jag tyvärr inte hade använt svenska i mitt vardagsliv efter sejouren i Sverige, säger hon.

Därför började Lahtinen målmedvetet använda svenska i situationer där hon kunde förbereda sig.

- Poängen är att jag blev säkrare på svenska ju mera jag talade. Det svåra är sedan att skriva ett levande och modernt språk på svenska.

Jonna Farin berättar att det är typiskt på jobbet att man börjar på svenska eller finska, för att sedan byta språk när man talar om viss sak, och sedan tillbaka igen.

- När jag på lunchen samtalar med kolleger från vartdera språklägret tänker jag inte numera på vilket språk jag talar. Det är också trevligt att märka hur positivt överraskade tvåspråkiga föräldrar är när jag talar svenska med dem i telefon. Då vet jag att jag lärt mig språket bra, säger hon.

Farins personliga dröm är att kunna tala svenska precis lika flytande som finska.

- Men jag är inte där ännu, säger hon på samma flytande svenska som hela intervjun gått på.

Svenskkunskaperna uppskattas

Lahtinen blev vald till heltidsanställd arbetarskyddsfullmäktig vid bildningssektorns stab 2014. Då ingick endast de svenska bildningstjänsternas förvaltning i hennes ansvarsområde och användningen av svenska i jobbet minskade klart.

Av lärarna och de studerande inom yrkesutbildningen trodde 1/4 att studerandena kommer behöva svenska i arbetslivet minst några gånger i veckan.

(Nationalspråksutredningen 2011)

- Från årets början har de svenska bildningstjänsterna i sin helhet hört till mitt ansvarsområde som arbetarskyddsfullmäktig. Det innebär att jag igen aktivare använder svenska i jobbet. Allmänt taget uppskattas det att jag talar svenska i många sammanhang. Jag skulle säga att det inte finns några språkmurar, det gäller bara att våga prata, säger Lahtinen.

Det är enligt henne inte heller någon skam att ta "det andra inhemska" i bruk om ordförrådet tryter.

- Det är vanligt att jag i ett samtal med en finlandssvensk kan säga några ord på finska, på samma sätt som finlandssvenskarna kan göra sinsemellan. □

- **DET BÄSTA SÄTTET** att bli bekväm med ett annat språk är att använda det, konstaterar Jonna Farin (uppe t.v.) och Marja Lahtinen.

SPELAR ROLL

49

KOMMUNER I FINLAND

är svensk- eller tvåspråkiga. Av Finlands 311 kommuner är 16 enspråkigt svenska. Samtliga enspråkigt svenska kommuner finns på Åland.

46 %

AV ALLA SYSSELSATTA

i Finland var år 2004 verksamma i tvåspråkiga landskap. Av de sysselsatta inom de tvåspråkiga landskapen arbetade 17 % inom myndighetsyrken. (Nationalspråksutredningen 2011)

Toimintaa suoritetaan

Ymmärsittekö otsikon? Odotellessani lippua sain tuollaisen viestin parkkihallin automaattista. Odota lippua tai Lippu tulossa olisi kelvannut. Toimintojen suorittamiset ja muu mitään tarkoitamatonta viestintää saavat kenet tahansa ajamaan päin parkkihallin kaidetta.

Siitä onkin sotemetsä vain parin parkkiruudun päässä.

Lähes parasta stand uppia on kuunnella poliitikon roolista terveysjätin leipiin hypänneen touhutättärän meriselityksiä. Edes asiaa ammatikseen seuraavat toimittajat ja pitkän linjan sotealan auktoriteetit – ne puolueettomat – eivät pysy soteveneessä, vaan pyörittelevät silmiään kuin helmipöllöt kevät-yössä. Digikanavaiset palveluinnovaatiot intergoidaan asiakaslähtöisesti ja valinnanvapauslain turvin. Eikö Sepolle voida sanoa, että hän voi skypettää lääkärin kanssa? Sotehöttöä eivät ymmärrä lääkäritkään.

Meille on kehityksessä sotesokkosille patistettu ja tyhjällä viestinnällä väsytetty kansakunta. Palvelurakenteiden kehittäminen dynaamiseksi kokonaisratkaisuksi – jippii! Kielen ammattilaisena olen yrittänyt ymmärtää lukemaani sotesotkua, onnistumatta siinä. Vuonna 2014 Kotimaisten kielten keskus puuttui sotekieleen, mutta muuttuiko mikään? Ministerit vaihtuvat, samaa jargonia jauhetaan.

Sote koskettaa jokaista, ennemmin tai myöhemmin. Asioidessani äitini kanssa geriatriin pakeilla ei kiireinen keikkalääkäri saanut labratuloksia koneelta: salasana oli vaihdettu. Reseptiä ei voinut uusia, eikä näppäimistö totellut. Lääkelista oli hukassa, joten oltiin vanhuksen muistikirjan varassa. Taisi olla soten ajama omavalvontasuunnitelma, että 85-vuotias suunnittelee dosetin sisällön itse. Pian meidät passitettiin käytävälle siksi aikaa, kun puhelimeen hälytetty it-asiantuntija yritti auttaa. Onneksi äitini huumorintaju on tallella, ja hän ehti toivoa, että kone arpoisi uuden vastaanottoajan ennen hänen muistotilaisuuttaan. Onhan siinä pointtinsa: potilas on turha, ellei koneita ole kesytetty.

Sairaalan kahviossa aloimme kuvitella paikan tulevaisuutta. Alkoholin anniskelu on vain ajan kysymys. Rahvaan joukkosidontapaikalta pääsee yläkerroksen yksityisyyteen, mikäli vakuutus tai lompsa sen sallii. Potilasvahinkolaki menee uusiksi. Hoitovirhe saadaan näyttämään kuluttajariidalta. Asiakas on tehnyt väärän valinnan, koska vapauden huumasaan ei tiennyt mitä tehdä.

Ehkä tulevaisuuden sairaaloihin on vieraidenkin hankittava monikansallisen terveysjättiläisen lisenssi ja maksettava vuosimaksu ”Guest Access”. Samalla lisenssillä saa parkkeerata halliin!

Osansa sotebisneksistä saavat myös muut toimijat. Ajattelin ennen eläkeikää ehtiä nuorisokodin digiloikkaavaksi seriffisairaanhoidtajaksi, jolla on tulityökortin lisäksi panostajan, proviisorin, estenomin, taideterapeutin ja viittomakielen ohjaajan paperit.

Santsikuppeja nauttiessamme singahtaa tekstiviesti. Olipa nopsaa palvelua. Äitini ilme on ensin epäuskoinen, sitten huvittunut. Hänelle on varattu aika eturauhastutkimuksiin, mutta valitettavasti juuri sille päivälle on muuta menoa eli hän suorittaa muuta toimintaa. □

MARI MÖRÖ

on kirjailija, kustannusalan monitoimija ja kukkasuutari. Hänen monipuolinen tuotantonsa kattaa niin lasten kuin aikuisten romaaneita sekä puutarhakirjoja.

KUVA Caj Bremer

Potilas on turha, ellei koneita ole kesytetty.

Lähde Livohkaan!

Varaa nyt lomasi, Livohkassa on hyvää tilaa loppiaisesta juhannukseen.

Majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalvelut

Ajantasaiset hinnat ja varausohjeet löydät nettisivulta jhl.fi/livohka tai soita numeroon 010 7703 720.

Lomakeskus Livohka sijaitsee Posiolla, kalaisan ja kirkasvetisen Livojärven rannalla.

Ja jos haluat vielä laajentaa reviiriäsi, voit tehdä käteviä päiväretkiä. 70 km:n säteellä Livohkasta tavoitat muun muassa Korouoman retkikanjonin, Riisitunturin kansallispuiston, Pentikin tehtaanmyymälän, sekä Kuusamon käyntikohteet.

Alkukesän alennus, kaikki mökit -20%, min. 2 vrk.
Koskee vain uusia varauksia.

Suomen edullisin henkivakuutus
MAKSAA VAIN PIZZAN KUUSSA

Tee pieni päätös, jolla voi olla valtava merkitys. Henkivakuutus auttaa säilyttämään perheesi nykyisen elintason, jos toinen jää yksin pitämään huolta kaikesta. Järjestöjäsenenä saat Ifistä vakuutuksen jo muutamalla eurolla kuussa.

Jos asia kiinnostaa edes pikkuisen, aloita katsomalla oma hintasi nyt heti.

henkivakuutuskuntoon.fi

Suomen edullisimman henkivakuutuksen (Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE:n tekemä hintavertailu 9/2016) järjestöjäsenille myöntää Suomen vanhin henkivakuutusyhtiö, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva.

**JÄSEN-
ETU**

